

ESBJERG-DEKLARATIONEN

Ministererklæring fra
Den 9. Trilaterale Regeringskonference
om Vadehavets Beskyttelse

Esbjerg, 31. oktober 2001

Indhold

Esbjerg-deklarationen

Indledning	115
Fremskridt i gennemførelsen af Stade-deklarationen og Vadehavspanen	116
Vadehavets miljøtilstand	116
Havpattedyr	118
Nominering som verdensarv	119
Landskab og kulturarv	119
Afgrænsning	120
EU-lovgivning	120
Skibsfart	121
Kommunikation, information og offentlighedens deltagelse	123
Zonering	123
Kystsikring og havspejlsstigning	123
Det Trilaterale Overvågningsprogram	124
Bæredygtig udvikling af turisme og fritidsaktiviteter	124
Internationalt samarbejde	125
Fremtidigt samarbejde	126
Afholdelse af næste regeringskonference	127
Afholdelse af næste Videnskabelige Vadehavssymposium	127
Bilag 1 Beskyttelses- og forvaltningsplan for Vadehavets sælbestand 2002 - 2006	129
Bilag 2 Tiltrædelse af ændret afgrænsning for Vadehavsområdet og Beskyttelsesområdet	143
Bilag 3 Initiativer med henblik på at forbedre skibsfartens sikkerhed og beskyttelsen af havmiljøet - eksempler på aktiviteter inden for IMO, EU og på nationalt plan	145
Bilag 4 Kort over det område der skal indsendes til IMO til udpegning som Særligt Følsomt Havområde (PSSA) Vadehavet	151
Bilag 5 Udtalelse til den 5. Internationale Konference om Nordsøens Beskyttelse	153
Bilag 6 Kommissorium for det Trilaterale Vadehavsforum	157

Redegørelse med forslag og anbefalinger

Policy Assessment Report - Resumé	159
-----------------------------------	-----

Bogstavforkortelser

Liste over bogstavforkortelser	165
--------------------------------	-----

ESBJERG-DEKLARATIONEN

Indledning

De ansvarlige ministre for beskyttelsen af Vadehavsområdet i Danmark, Forbundsrepublikken Tyskland og Holland - den danske miljø- og energiminister, den tyske parlamentariske statssekretær for miljø, naturbeskyttelse og reaktorsikkerhed og den hollandske statssekretær for landbrug, naturforvaltning og fiskeri – mødtes den 31. oktober 2001 i Esbjerg til Den 9. Trilaterale Regeringskonference om Vadehavets Beskyttelse (Esbjerg II-konferencen). Formålet med konferencen var at styrke, videreudvikle og forbedre deres fælles samarbejde på grundlag af Stade-deklarationen og Den Trilaterale Vadehavsplan, der blev vedtaget på Stade-konferencen i 1997. De diskuterede især det fremtidige samarbejde, herunder spørgsmålene om mennesket og Vadehavet, lokale kulturhistoriske aspekter og nedsettelse af et Vadehavsforum.

DE

BEKRÆFTER det fælles ansvar for beskyttelsen og en bæredygtig udvikling af Vadehavsområdet; et fælles naturområde af stor international betydning, som det er defineret i Stade-deklarationen og Den trilaterale Vadehavsplan;

BEKRÆFTER, i overensstemmelse med Stade-deklarationens § 17, at Vadehavsområdet skal beskyttes og forvaltes under hensyntagen til aktiviteter uden for området, der kan indvirke på målene i Vadehavsplanen;

ANERKENDER, at Vadehavsområdet er et område af stor vigtighed for bevarelsen af biodiversiteten, og at det også er et område, hvor folk bor, arbejder og tilbringer deres fritid;

GENBEKRÆFTER deres forpligtelser i medfør af "Konvention om Biodiversitet og Agenda 21" angående beskyttelse af biodiversitet, bæredygtig anvendelse og princippet om bæredygtig udvikling. En bæredygtig udvikling skal tage højde for lokalsamfundets behov og krav, for eksempel i forbindelse med kystsikring, forvaltning af skibsfartsruter, energiforsyning, landbrug, fiskeri, havne, turisme, infrastruktur, industri samt intern og ekstern sikkerhed. Bæredygtige aktiviteter skal fortsat være mulige i fremtiden;

GENBEKRÆFTER, at sikkerheden mod oversvømmelser for indbyggerne i Vadehavsregionen er af yderste vigtighed;

ANERKENDER skibsfartssikkerheden som værende af afgørende betydning for beskyttelsen af Vadehavet;

ERINDRER SIG FN/ECE-konventionen om "Adgang til oplysninger, offentlig deltagelse i beslutningsprocesser samt adgang til klage og domstolsafgørelser på miljøområdet" (Århus-konventionen), der indeholder bestemmelser om:

- fremme af borgernes adgang til miljøoplysninger hos de offentlige myndigheder,
- fremme af borgernes adgang til deltagelse i beslutninger på miljøområdet,
- fremme af borgernes adgang til at klage og få afgørelser prøvet ved domstolene;

ANERKENDER fordelene ved deltagelsen af og bidragene fra interesseorganisationerne og de rådgivende udvalg for Vadehavet som værdifulde bidrag til såvel gennemførelsen af Stade-deklarationen og Vadehavsplanen, som forberedelsen af Esbjerg II-konferencen. De

udtrykker derfor deres hensigt og vilje til at forsætte og styrke samarbejdet med disse institutioner i arbejdet for at beskytte Vadehavet og sikre bæredygtige aktiviteter i Vadehavsregionen;

VÆRDSÆTTER de bestræbelser, der er udført af Det Inter-regionale Vadehavssamarbejde som bidrag til arbejdet i Det Trilaterale Vadehavssamarbejde, i særdeleshed i forbindelse med emner af betydning for vurderinger af virkningen på miljøet (VVM), fremme af lokalbefolkningens kulturarv og bæredygtig turisme. De indbyder Det Inter-regionale Vadehavssamarbejde til at fortsætte sit arbejde, som udgør et stadigt vigtigere bidrag til en bæredygtig udvikling i Vadehavsregionen;

ANERKENDER vigtigheden af havforskning som beskrevet i Kapitel XIII i FN's Havretskonvention for blandt andet beskyttelsen og bevarelsen af havmiljøet og undersøgelser af det globale miljø;

ERINDRER om beslutning 7/1 i FN-kommissionen om "Bæredygtig Udvikling" om, at viden om havmiljøet er en forudsætning for god beslutningstagning;

BIFALDER anbefalingerne fra Det 10. Videnskabelige Vadehavssymposium om "Udfordringer for Vadehavsområdet", der blev afholdt i 2000, som et værdifuldt bidrag til den videre udvikling af politikker og forvaltning inden for rammerne af Det Trilaterale Vadehavssamarbejde.

Under udøvelsen af deres politiske ansvarsområder er ministrene ENIGE om følgende:

Fremskridt i gennemførelsen af Statede-klarationen og Vadehavsplanen

1. Ministrene **bifalder** fremskridtene i gennemførelsen af Statede-klarationen og Den Trilaterale Vadehavsplan som dokumenteret i Joint Progress Report (Den Fælles Statusrapport).
2. Ministrene vil **udføre** de nødvendige handlinger for at gennemføre de manglende beslutninger fra Statede-klarationen og Vadehavsplanen.
3. Ministrene **erindrer** om § 11 i Statede-klarationen og **beslutter** at udvikle Vadehavsplanen yderligere blandt andet på grundlag af "The Policy Assessment Report (Redegørelse med Forslag og Anbefalinger) og interessenternes højt værdsatte bidrag, herunder deres forslag til en bæredygtig udvikling.

Vadehavets miljøtilstand

4. Ministrene **anerkender** "Wadden Sea Quality Status Report" (Statusrapport om Vadehavets Miljøtilstand) fra 1999 som en teknisk rapport, hvori der er foretaget en vurdering af tilstanden af Vadehavets økosystem og gennemførelsen af målene i Vadehavsplanen. De **værdsætter** det – ofte frivillige – arbejde, som eksperter har udført i forbindelse med udarbejdelsen af statusrapporten.
5. Ministrene **anerkender** de konklusioner og anbefalinger, der udtrykkes i "The Policy Assessment Report" (Redegørelse med Forslag og Anbefalinger), som også rummer en liste over trilaterale rapporter.
6. Ministrene **understreger**, i lyset af det faktum, at målet i Vadehavsplanen om udledning af næringsstoffer (eutrofiering) endnu ikke er nået, at der skal lægges særlig vægt på at reducere tilførslen af kvælstof.

7. Ministrene **bemærker** med tilfredshed de opnåede reduktioner i tilførslen og koncentrationen af de fleste typer af naturligt forekommende forurenende stoffer, men også at niveauet for miljøfremmede stoffer fortsat giver anledning til bekymring. De vil derfor **fortsætte** med at gennemføre den gældende politik for at reducere tilførslen af disse stoffer.
8. Ministrene **bemærker** med tilfredshed, at der er opnået gode resultater i de seneste ti år, hvad angår forbedringer af den naturlige tilstand på strandene ved reduktion – eller udfasning – af græsningen, den kunstige afvanding og fjernelsen af sommerdiger. De vil iværksætte en undersøgelse af strandenes nuværende status på grundlag af fælles, trilaterale kriterier.
9. Ministrene **anerkender** den indsats, der er gjort i forbindelse med politikken om blåmuslingefiskeri, og de understreger, at gennemførelsen af målene i Vadehavsplanen om geomorfologi, ålegræsområder og muslingebanker stadig fortjener opmærksomhed. Ministrene vil derfor inden udgangen af 2004 **evaluere** blåmuslingefiskeriet med særlig fokus på stabile muslingebanker.
10. Ministrene **baserer** bevarelsen og forvaltningen af muslingebanker på beskyttelse af områder, hvor der findes stabile banker og områder med store muligheder for udvikling af stabile muslingebanker.
11. Ministrene **erindrer** om beslutningen fra Den 6. Vadehavskonference om udpegning af referenceområder. De **bifalder** i denne forbindelse udpegningen af et referenceområde uden ressourceudnyttelse i Det slesvig-holstenske Vadehavsområde i 1999 som opfølgning på det danske referenceområde, der blev udpeget i 1982, og delstaten Hamburg's referenceområde, der blev udpeget i 1990. Ministrene **bifalder** også den forventede udpegning af et referenceområde i Det hollandske Vadehav.
12. Ministrene **erindrer** om målet i Vadehavsplanen om et større strand- og klitareal med øget naturlig dynamik. De **indleder** udarbejdelsen af fælles kriterier for en klassificering af klitter, herunder "dynamiske klitter", og de vil indgive en rapport i 2003 om klitternes status i Vadehavsområdet som grundlag for eventuelle yderligere initiativer til gennemførelse af dette mål.
13. Ministrene **anerkender**, at der eksempelvis i forbindelse med udløbene fra Varde Å og Ejderen er taget initiativer, der på langt sigt forventes at resultere i, at målene i Vadehavsplanen for flod- og åmundinger vil blive opfyldt. De **understreger** behovet for at fortsætte den trilaterale politik og forvaltning i forbindelse med de flod- og åmundinger i Vadehavet, hvor målene ikke er opnået.
14. Ministrene **understreger**, at forvaltningen og beskyttelsen af offshore-området og tidevandsområdet skal afstemmes nøje.
15. Ministrene **betoner**, at indvinding af sand udelukkende vil foregå uden for Vadehavsområdet og fortrinsvis uden for 20-m dybdekurven, men at der i overensstemmelse med Kapitel II, § 7.1.3 i Vadehavsplanen kan gøres undtagelser for lokale kystsikringsarbejder, forudsat at sådanne stemmer overens med "Bedste Miljømæssige Praksis" for kystsikring. Det bør også sikres, at indvindingen af sand ikke medfører negative grænseoverskridende påvirkninger.
16. Ministrene **bemærker**, at indvinding af muslingeskaller kun finder sted i visse dele af Det hollandske Vadehav, og i et omfang, der er mærkbart mindre end den mængde skaller, der naturligt dannes i den hollandske del af Vadehavet .
17. Ministrene **understreger** behovet for en bæredygtig forvaltning af skaldyrsfiskeriet for at forhindre negative påvirkninger på fuglebestande.
18. Ministrene **understreger** behovet for at sikre Vadehavets betydning som yngleplads for fiskebestande.

19. Ministrene betoner behovet for yderligere udvikling af passende teknikker og en hensigtsmæssig praksis for at nedbringe bifangsterne i offshore-området og i tidevandsområdet som en del af den fremtidige fiskeripolitik.
20. Ministrene bemærker med tilfredshed den positive udvikling, der er sket for de fleste fuglebestande, og de fortsætter med at gennemføre de relevante foranstaltninger, som de er fastsat i Vadehavsplanen for at sikre gunstige føde-, raste-, og ynglebetingelser for fuglene. Hvad angår fældende havænder (gravand og sortand), anerkender ministrene behovet for yderligere oplysninger om fældningsforholdene inden for offshore-området for om nødvendigt at tage passende forholdsregler for at opnå mindre forstyrrelse for havænder i disse områder.
21. Ministrene udtrykker bekymring for, at visse fuglebestande, der anvender Vadehavet (f.eks. knortegås, edderfugl, strandskade og islandsk ryle), har udvist betragtelig nedgang i løbet af de seneste år. Ministrene vil derfor sikre gunstige fødeforhold i fremtiden især for fuglearter, der lever af skaldyr.
22. Ministrene understreger, at visse ynglende fuglearter såsom hvidbrystet præstekrave og dværgterne er særligt sårbare i yngletiden, og ministrene vil derfor tage skridt til at nedbringe de forstyrrelser, der finder sted i fuglenes yngleområder.
23. Ministrene fortsætter med nøje at følge udviklingen angående installationer i Vadehavet og den tilstødende Nordsø for at undgå negative påvirkninger på miljøet i Vadehavsområdet fra sådanne installationer. De vil forstærke den trilaterale informationsudveksling.
24. Ministrene anerkender de mulige konsekvenser af vindmølleparker i Nordsøen for miljøet i Vadehavet og støtter derfor et koordineret initiativ i nordsøsammenhæng for udvikling af retningslinier og principper for etablering af havvindmølleparker med hensyn til blandt andet beskyttelsen af arter og levesteder samt den tætte skibstrafik i området.
25. Ministrene fortsætter med nøje at følge de bestående og planlagte aktiviteter uden for Vadehavsområdet, idet disse aktiviteter vil kunne modarbejde opfyldelsen af målene i Vadehavsplanen, og de erindrer om "De Fælles Principper" (Kapitel I, § 8 i Vadehavsplanen) og Statedeklarationens § 13 om eksterne påvirkninger af hele Vadehavet.

Havpattedyr

26. Ministrene bemærker sig med tilfredshed sælbestandens positive udvikling, og de tiltræder den ændrede sælforvaltningsplan for 2002-2006, som den fremgår af Bilag 1.
27. Ministrene erindrer om Kapitel II, § 10.1.1 i Vadehavsplanen, hvori det er aftalt at beskytte marsvinets ynglepladser og tilholdssteder i Vadehavsområdet og de nærliggende områder på passende vis. Ministrene tilskynder EU til at indføre tilstrækkelige fiskerireguleringer for at beskytte marsvinet.
28. Ministrene erindrer om, i overensstemmelse med det tredje møde der blev afholdt af parterne i ASCOBANS-Aftalen, definitionen på den "uacceptable interaktion" mellem fiskeriets praksis og småhvaler som værende – på kort sigt – et samlet udtag på ikke over 1,7% af bestanden baseret på det bedste foreliggende skøn over bestandens størrelse. De støtter derfor den foreløbige målsætning baseret på forsigtighedsprincippet om at reducere den årlige bifangst af marsvin til mindre end 1% af bestanden baseret på det bedste foreliggende skøn over bestandens størrelse.
29. Ministrene **bifalder** udpegningen af et område til beskyttelse af småhvaler i offshore-zonen i den slesvig-holstenske nationalpark som et værdifuldt bidrag til at gennem-

føre målet i Vadehavsplanen om at reducere bifangsten af marsvin.

30. Ministrene **bifalder** den danske handlingsplan til beskyttelse af marsvinet og i særdeleshed, som et første skridt, indførelsen af akustiske alarmer (pinger) for at nedbringe en utilsigtet bifangst i forbindelse med fiskeri med nedgarn.
31. Ministrene vil yderligere **forbedre** praksis for nedgarnsfiskeri for at nedbringe den utilsigtede bifangst af havpattedyr og fugle.

Nominering som verdensarv

32. Ministrene **erindrer** om den beslutning, der i 1997 blev truffet på Stade-konferencen om at tilstræbe en indstilling af Vadehavsområdet eller dele deraf til UNESCOs liste over verdensarv i tæt samarbejde med såvel lokale og regionale myndigheder som lokale interessegrupper og lokalbefolkningen, idet der tages højde for områdets naturværdier og kulturhistoriske værdier (Vadehavsplanen Kapitel II, §§ 1.1.1 og 1.2.1).
33. Ministrene **bifalder** rapporten om "The Nomination of the Wadden Sea Conservation Area as a World Heritage Site" (Indstilling af Vadehavsområdet som verdensarv), der indeholder en ajourført forundersøgelse, i hvilken det konkluderes at:
 - 33.1 beskyttelsesområdet er som naturområde værdigt til godkendelse som UNESCO verdensarv, idet det opfylder samtlige UNESCOs kriterier herfor, som et af verdens mest betydningsfulde vådområder;
 - 33.2 en indstilling af beskyttelsesområdet til indskrivning på UNESCOs liste over verdensarv er mulig med det nuværende beskyttelsesniveau og den eksisterende forvaltning;
 - 33.3 den indsats, som beboerne i vadehavslandene lægger for dagen for at bevare Vadehavet og anvende det med omtanke, ville blive styrket af en udnævnelse som verdensarv. Tillige vil en udpegning medføre fordele og muligheder for regionen.
34. Ministrene **bifalder** den høringsproces, der er blevet gennemført i Vadehavsregionen med det formål at fastslå befolkningens indstilling til en mulig nominering, som det er anbefalet i UNESCOs retningslinier.
35. Ministrene **anerkender** såvel den støtte som de reservationer, der er udtrykt af de direkte involverede parter og andre interesserede.
36. Ministrene **anerkender**, at høringsprocessen ikke er afsluttet overalt i Vadehavsregionen, og at høringerne derfor vil fortsætte her med henblik på at blive afsluttet inden for ét til to år.

Landskab og kulturarv

37. Ministrene **erindrer** om, at der på Stade-konferencen blev opnået enighed om at beskytte og bevare Vadehavsområdets kulturhistoriske og landskabsmæssige elementer gennem en hensigtsmæssig planlægning og forvaltning. Desuden burde der udarbejdes en oversigt og et kort over de fleste kulturhistoriske og landskabsmæssige værdier i Vadehavsområdet og i relevante tilgrænsende områder. Oversigten burde tillige indeholde en vurdering samt forvaltningsmæssige anbefalinger (Stade-deklarationen § 37, Vadehavsplanens Kapitel II, §§ 1.1.2 og 1.2.2).
38. Ministrene **bifalder** rapporten "Landscape and Cultural Heritage in the Wadden Sea Region" (Landskab og Kulturarv i Vadehavsregionen), der er blevet udarbejdet som en del af LANCEWAD-projektet delvis støttet af Interreg IIC Nordsøprogrammet i 1999-

2001. De bemærker sig rapportens anbefalinger om bevarelse og forvaltning af landskab og kulturarv. Ministrene ANBEFALER, at LANCEWAD-projektet offentliggøres for et bredere publikum.

39. Ministrene **anerkender**, at Vadehavsregionens landskaber og kulturarv er af enestående værdi, idet de dog medgiver, at denne arv undergår forandringer.
40. Ministrene **støtter** den generelle bevarelses- og forvaltningsstrategi, der beskrives i den rapport, der er nævnt i § 38, og henviser til konklusioner og anbefalinger fra konferencen i Bad Bederkesa. Denne strategi omfatter at:
 - 40.1 målrette planlægning og forvaltning af kulturarven;
 - 40.2 anvende landskabet og den kulturelle arv som en positiv mulighed i udviklingen;
 - 40.3 inddrage de berørte parter i forvaltningen;
 - 40.4 integrere politik og forvaltning af naturen og de kulturhistoriske miljøer;
 - 40.5 forbedre forståelsen af landskabet og den kulturhistoriske arv.
41. Ministrene **støtter** en ansøgning af et opfølgende projekt inden for rammerne af Interreg IIIB Nordsøprogrammet med en målsætning om yderligere at udvikle og udvide den fælles bevarelse og forvaltning af landskabet og kulturarven.

Afgrænsning

42. Ministrene **bifalder** udvidelserne siden Stade-konferencen i 1997 af det danske vildt-reservat og fredningsområde i 1998, den slesvig-holstenske nationalpark i 1999, samt den hamburgske og den nedersaksiske nationalpark i 2001.
43. Ministrene **noterer sig**, at dele af de slesvig-holstenske og nedersaksiske nationalparker nu overskrider 3-sømilegrænsen, der ifølge Kapitel I, § 7 og Bilag 1 i Vadehavsplanen udgør grænsen for Det Trilaterale Samarbejdsområde ("Vadehavsområdet").
44. Ministrene **bemærker sig** ændringen af basislinien og de mindre ændringer i nationalparkens grænser i Nedersaksen.
45. Ministrene **tiltræder** den heraf ændrede afgrænsning af Vadehavsområdet og beskyttelsesområdet som anført i **Bilag 2**.

EU-lovgivning

Natura 2000

46. Ministrene **bifalder** udpegningen af yderligere naturbeskyttelsesområder i medfør af EF's fuglebeskyttelsesdirektiv samt opstillingen af yderligere habitatområder i overensstemmelse med EU's habitatdirektiv siden afholdelsen af Stade-konferencen i 1997. De anerkender samtidig, at den endelige udvælgelse af disse områder af fællesskabsinteresse, jf. habitatdirektivet, endnu ikke er afsluttet.
47. Ministrene vil, i overensstemmelse med § 19 i Stade-deklarationen (1997) og § 11 i Leeuwarden-deklarationen (1994) samt efter afslutningen af den beskrevne proces i § 46, **pålægge** deres ledende medarbejdere ("Senior Officials"):
 - 47.1 at vurdere sammenhængen mellem de udpegede "Natura 2000-Vadehavsområder" inden for og omkring Vadehavsområdet idet der tages højde for EU kommissionens reaktion vedrørende de endelige fredede habitatområder;
 - 47.2 at vurdere konsekvenserne for afgrænsningen af Vadehavsområdet og beskyttelsesområdet.

Vandrammedirektivet

48. Ministrene **erindrer** om ikrafttrædelsen af Europa-Parlamentets og Ministerrådets direktiv 2000/60/EF af 23. oktober 2000 om "Fastlæggelse af Rammerne for Fællesskabets Vandpolitiske Foranstaltninger". Dette direktiv rummer et stærkt incitament til at koordinere forvaltningen inden for EU af såvel overfladevand som grundvand for alle vandløbsoplande, herunder også kystfarvande op til én sømil fra kysten samt alle territorialfarvande med hensyn til den kemiske påvirkning.
49. Ministrene **understreger** vigtigheden af et tæt samarbejde i gennemførelsen af vandrammedirektivet i Vadehavsområdet. Da Vadehavsområdet indgår i flere vanddistrikter, for hvilke der skal udarbejdes særskilte forvaltningsplaner, finder ministrene det vigtigt at udarbejde en oversigt over, hvordan Det Trilaterale Vadehavssamarbejde kan bistå i udførelsen af denne opgave, idet der blandt andet fokuseres på at opnå synergi og på at undgå dobbeltarbejde.

Vurdering af virkning på miljøet

50. Ministrene **værdsetter**, at Det Inter-regionale Vadehavssamarbejde (IRWC), i overensstemmelse med State-konferencens beslutninger, har fortsat udveksling af oplysninger om de vurderinger af virkningen på miljøet (VVM), der er gennemført i Vadehavsregionen. IRWC har endvidere udarbejdet en oversigt over igangværende og afsluttede VVM'er i Vadehavsregionen på Internettet. Denne oversigt vil i den kommende periode blive udvidet og opdateret, så den giver en fyldestgørende beskrivelse af samtlige VVM-screeninger og -projekter i Regionen.
51. Ministrene **anerkender**, at det reviderede VVM-direktiv (EØF 97/11) har medført en mere ensartet tilgang til VVM projekter i Vadehavsregionen. Ministrene **anerkender** ligeledes, at der fortsat er forskelle mellem de tre lande, hvad angår screeninger og krav til VVM-indhold (scoping) i medfør af direktivets bestemmelser. Ministrene **bemærker sig**, at IRWC derfor vil gennemgå disse forskelle inden for den bestående lovgivning for at opnå sammenlignelige resultater.
52. Ministrene **erindrer sig** den aftale, der blev indgået på Leeuwarden-konferencen om at udveksle informationer om anvendelsen af VVM'er i Vadehavsregionen inden for rammerne af den bestående lovgivning med det formål at udbrede oplysninger om relevante projekter for Vadehavsregionen.
53. Ministrene vil derudover **opfordre** IRWC til at udarbejde en evalueringsrapport til konferencen i 2005 baseret på de erfaringer, der fremkommer ved gennemførelsen af §§ 51 og 52.

Skibsfart

Modtagefaciliteter i havne

54. Ministrene **bemærker sig** den trilaterale fortegnelse over tilgængeligheden og anvendeligheden af modtagefaciliteterne i havnene.
55. Ministrene **erindrer sig** vedtagelsen af EU-direktivet 2000/59/EF om modtagefaciliteter for driftsaffald og lastrester fra skibe.
56. Ministrene **opfordrer** indtrængende de kompetente myndigheder til at iværksætte de nødvendige foranstaltninger for at overholde EU-direktivet 2000/59/EF og i særdeleshed hvad angår indførelsen i alle havne af "princippet om ingen ekstra afgift" for aflevering af driftsaffald og lastrester fra skibe.

Skibsfartens påvirkninger

57. Ministrene **erindrer sig** med bekymring skibulykken med MS Pallas (1998). De **bifalder** de initiativer, der er blevet taget for at evaluere denne ulykke, undersøge mulig-

hederne for at forbedre sikkerheden for skibsfarten og håndteringen af sådanne ulykker og gennemføre de første nye initiativer inden for disse områder.

58. Ministrene **bifalder** de initiativer, som IMO, EU og de enkelte lande har taget for at forbedre sikkerheden for skibsfarten, som det er dokumenteret i **Bilag 3**, såsom hurtigere udfasning af enkeltskrogs-tankere, yderligere forbedringer af havnestatskontrollen samt klassifikationselskabernes forbedrede kontrol.
59. Ministrene **betoner**, at illegale udledninger af såvel olie som kemikalier fra skibe stadig forårsager problemer med forurening af kystområderne, og at dette problem kræver fortsat bevågenhed. Ministrene **understreger** vigtigheden af en effektiv overvågning, herunder en intensiveret koordinering af flyovervågningen og streng retslig efterfølgelse for at nedbringe dette problem yderligere.
60. Ministrene vil **etablere** nationale, landbaserede overvågningssystemer for skibe, baseret på AIS signaler, i overensstemmelse med relevante IMO- og EU-reguleringer. En total overvågning af Vadehavsområdet inden for GMDSS-A1 områderne skal søges opnået senest den 1. juli 2005. Ministrene **overvejer** at etablere et fælles overvågningssystem på grundlag af samtlige nationale AIS overvågningssystemer for Vadehavet og tilstødende kystfarvande.
61. Ministrene **bifalder** EU-initiativet om at etablere et fælles overvågnings- og informationssystem for skibstrafik for Vadehavsområdet, idet indførelsen af landbaserede AIS overvågningssystemer tages med i overvejelserne.
62. Ministrene vil **indbyde** de kompetente myndigheder i Tyskland og Danmark til at diskutere gensidig bistand i forbindelse med nødstedte skibe i særdeleshed i forbindelse med bugsering.

Vadehavet som særligt følsomt havområde

63. Ministrene **bifalder** studiet af mulighederne for udpegning af Vadehavet som et "Særligt Følsomt Havområde (PSSA)", der er udført af Marine Research Center, Southampton Institute, England, i overensstemmelse med aftalen på Stade-konferencen (Stade-deklarationens § 25).
64. Ministrene **bemærker** rapporten fra WWF, Tyskland, med Den Trilaterale Vadehavsgruppe som medudgiver, om "Protection of the Wadden Sea from ship accidents through the establishment of a PSSA Wadden Sea" (Beskyttelse af Vadehavet mod skibsuplykker gennem udnævnelse af Vadehavet som Særligt Følsomt Havområde) (oktober 2000) som et værdifuldt bidrag til studiet og til diskussionen om at udnævne Vadehavet som et "Særligt Følsomt Havområde".
65. Ministrene **konkluderer** at:
 - 65.1 Vadehavet, ifølge IMOs kriterier, anses for at være kvalificeret til at opnå status som et Særligt Følsomt Havområde (PSSA), hvad angår såvel de økologiske som de socioøkonomiske og videnskabelige aspekter;
 - 65.2 der findes omfattende beskyttelsesforanstaltninger med hensyn til sikkerhed for skibsfarten og beskyttelse af havmiljøet i Vadehavet samt det tilstødende område. Disse foranstaltninger omfatter både nationale og internationale (f.eks. fra IMO og EU) regler såsom obligatorisk afrapportering og fastlæggelse af særlige skibsfartsruter samt udpegning af særlige MARPOL områder;
 - 65.3 udpegning af Vadehavet som et "Særligt Følsomt Havområde" vil sende et klart signal til og øge bevidstheden hos den internationale skibsfartsverden, hvad angår områdets særligt følsomme natur.
66. Ministrene vil **indsende** en trilateral ansøgning til IMO om udpegning af Vadehavet som et "Særligt Følsomt Havområde" (PSSA), som det er defineret på kortet i **Bilag 4**, udelukkende på grundlag af eksisterende forhold vedrørende skibsfartssikkerhed, adgang til havne og beskyttelse af havmiljøet.

Kommunikation, information og offentlighedens deltagelse

67. Ministrene **understreger** at kommunikation, information og offentlighedens deltagelse er grundlæggende og integrerede elementer i formuleringen og gennemførelsen af vadehavspolitikker.
68. Ministrene **værdsetter** bidragene fra "Den Trilaterale Workshop om Offentlighedens Deltagelse i Vadehavsregionen" (Nieuweschans, 1999), og den rolle, som denne workshop spillede i forbindelse med at stimulere overvejelserne angående offentlighedens deltagelse og kommunikation.
69. Ministrene **erindrer** om Kapitel I, § 15 i Vadehavsplanen om et aktivt engagement fra de involverede parter (princippet om fælles forvaltning) og bemærker sig med glæde, at dette princip har vist sig at være effektivt, i særdeleshed hvad angår fiskeri, naturbevarelse, turisme samt landskab og kulturarv. De **indbyder** de forskellige sektorer til at fortsætte deres indsats for at udvikle mere bæredygtige tilgange og metoder inden for deres respektive områder.
70. Ministrene **værdsetter** den aktive og effektive indsats fra observatøerne fra interesseorganisationerne på de møder, hvor beslutningerne fra tidligere regeringskonferencer er gennemført, og hvor denne regeringskonference er blevet forberedt.
71. Ministrene **bifalder**:
- 71.1 diskussionen i Tyskland om ændringer af lovgivningen for nationalparkerne samt diskussionerne i forbindelse med forberedelsen af Esbjerg II-konferencen;
 - 71.2 den aktive deltagelse fra befolkningen i og brugerne af Den hollandske Vadehavsregion. Der er her gennemført en række høringer, som har påvirket dagsordenen for Esbjerg II-konferencen;
 - 71.3 bidragene fra Det danske Rådgivende Udvalg for Vadehavet og den offentlige høringsproces som en del af den danske, regionale gennemførelse af Vadehavsplanen, som værdifulde skridt i inddragelsen af offentligheden i beslutningsprocesserne.
72. Ministrene **indbyder** alle involverede parter og den brede offentlighed til at tage aktiv del i diskussionerne om den fortsatte udmøntning af Vadehavsplanen og af denne ministererklæring. Herved kan der drages fuld nytte af deres erfaringer og viden.

Zonering

73. Ministrene **bifalder** den foreløbige rapport fra Den Trilaterale Zoneringsgruppe. Det er et frugtbart bidrag i diskussionen om zonering som et værdifuldt forvaltningsinstrument og om mulig harmonisering heraf. Ministrene **noterer sig**, at der inden for anvendelsen af zonering er betydelige forskelle. Ministrene **anerkender** derfor, at en harmonisering i øjeblikket ikke vil resultere i bedre beskyttelse, støtte og forståelse fra brugerne af Vadehavsområdet.

Kystsikring og havspejlsstigning

74. Ministrene **bifalder** den endelige rapport, der er blevet udarbejdet af Den Trilaterale Arbejdsgruppe for Kystsikring og Havspejlsstigning. I rapporten konkluderes det blandt andet:

- 74.1 at der dels vil komme stigende udgifter til kystbeskyttelse og dels blive visse påvirkninger af økosystemet ved den mest realistiske vurdering, som er en havspejlsstigning på 25 cm/50 år. Med dette niveau forventes det, at Vadehavssystemet vil kunne tilpasse sig ændringerne;
- 74.2 at det kan tænkes, at en sådan tilpasning ikke længere er mulig ved en yderligere stigning af havspejlet, som derfor vil medføre betydelige konsekvenser for kystbeskyttelsen og uoprettelig skade på Vadehavets økosystem.
75. Ministrene vil derfor **undersøge**:
- 75.1 gennemførligheden af "Bedste Miljømæssige Praksis" for kystsikring;
- 75.2 hvilke initiativer og/eller integreret politik, der vil være passende for at øge fleksibiliteten i indsatsen for at håndtere havspejlsstigninger og klimaændringer;
- 75.3 ved hvilken havspejlsstigning Vadehavets økosystem vil lide uoprettelig skade.
76. Ministrene **støtter** et fortsat og tæt samarbejde mellem kystsikrings- og naturbeskyttelsesmyndighederne, herunder også kommunikationen med andre involverede parter.

Det Trilaterale Overvågningsprogram

77. Ministrene **erindrer** om §§ 21 og 22 i Stade-deklarationen, hvori der blev truffet aftale om at gennemføre og evaluere "Det Fælles Sæt Parametre" i Det Trilaterale Overvågningsprogram (TMAP).
78. Ministrene **værdsetter** det arbejde, der er udført af Den Trilaterale Overvågningsgruppe (TMAG) i gennemførelsen af "Det Fælles Sæt Parametre", herunder den tilhørende datahåndtering.
79. Ministrene **bemærker sig** manglerne i gennemførelsen af "Det Fælles Sæt Parametre", i særdeleshed hvad angår datahåndteringssystemet.
80. Ministrene **gentager** deres tilsagn om, at trilaterale data om Vadehavet er et centralt element i Det Trilaterale Vadehavssamarbejde. De vil derfor **færdiggøre** arbejdet med "Det Fælles Sæt Parametre" ved at indføre de resterende parametre og etablere et system til håndtering af data inden udgangen af 2002, idet ønsket om at forbedre dette system og evaluere det i 2004 tages i betragtning.
81. Ministrene er **enige** om yderligere at forbedre Det trilaterale Overvågningsprogram i forhold til fremtidige krav, i særdeleshed hvad angår målene i Vadehavspanen, habitatdirektivet og vandrammedirektivet. De vil i denne forbindelse:
- 81.1 anvende data fra eksisterende overvågningsprogrammer og vurdere mulighederne for at indarbejde disse data i TMAP uden yderligere omkostninger;
- 81.2 udarbejde forslag til den videre udvikling af TMAP til den næste trilaterale regeringskonference.

Bæredygtig udvikling af turisme og fritidsaktiviteter

82. Ministrene **erindrer** om, at Stade-konferencen støttede udarbejdelsen og gennemførelsen af en bæredygtig turismepolitik for Vadehavsregionen, udført af Det Interregionale Vadehavssamarbejde (IRWC) sammen med de berørte parter, herunder lokale og andre myndigheder (Stade-deklarationen § 36).
83. Ministrene **anerkender**, at udarbejdelsen af en bæredygtig turismepolitik for Vade-

havsregionen inden for rammerne af NetForum har været yderst vellykket og har resulteret i, at IRWC har vedtaget en turismehandlingsplan på sin konference i Dokkum den 20. september 2001.

84. Ministrene vil **analysere** denne turismehandlingsplan med henblik på at overveje hvordan dens målsætninger, strategier, foranstaltninger og projekter kan indarbejdes i de nationale og trilaterale politikker.
85. Ministrene **opfordrer** IRWC til at rapportere om fremskridtene angående bæredygtig turisme og fritidsaktiviteter i Vadehavsregionen på regeringskonferencen i 2005.

Internationalt samarbejde

Den 5. Nordsøkonference

86. Ministrene **indsender** en fælles erklæring, som i **Bilag 5**, til Den 5. Internationale Konference om Beskyttelse af Nordsøen, der skal afholdes i Norge 20.-21. marts 2002.

Samarbejdet mellem The Wash og Vadehavet

87. Ministrene **erindrer** om "Hensigtserklæringen The Wash/Norfolks nordkyst - Vadehavet", der blev indgået med "English Nature" på Esbjerg-konferencen i 1991.
88. Ministrene **bifalder** den indsats, som de involverede parter har lagt for dagen i udveksling af oplysninger og erfaringer mellem The Wash og Vadehavsområdet, og de vil **værdsætte** yderligere udvekslinger.

Samarbejdet mellem Guinea Bissau og Vadehavet

89. Ministrene **anerkender**, at mange af de vandfugle, der anvender Vadehavet, også er afhængige af at kunne bruge en række vådområder mellem den nordlige palæarktiske region og Afrika i løbet af deres årlige livscyklus - især Bijagos-halvøen i Guinea Bissau. Viden herfra om vådområder og vandfugle bidrager dels til forståelse af behovet for en samlet beskyttelse af trækfuglenes ruter, dels til beskyttelsen af internationalt vigtige vådområder i Guinea Bissau, og understreger Vadehavets internationale betydning for disse vandfugle.
90. Ministrene **erindrer** om, at det på Stade-konferencen blev besluttet at fortsætte samarbejdet med Guinea Bissau i overensstemmelse med "Hensigtserklæringen" vedtaget på Leeuwarden-konferencen i 1994 ved at underskrive et nyt treårigt arbejdsprogram. Dette viderefører og bygger på erfaringerne og resultaterne af det første arbejdsprogram med det formål at afslutte optræningen af et hold ornitologer og at etablere en organisation for ornitologiske undersøgelser, overvågning og oplysning i Guinea Bissau med henblik på at fortsætte det igangsatte arbejde.
91. Ministrene **værdsætter**, at arbejdsprogrammet er blevet iværksat med "Wetlands International" som ansvarlig for gennemførelsen i Guinea Bissau, efter at programmet har været forsinket i næsten to år som følge af borgerkrigen i landet fra 1998-99. Programmet vil blive afsluttet i 2002.
92. Ministrene **anerkender**, at der i overensstemmelse med arbejdsprogrammet er sket optræning af et lokalt ornitologisk hold, og at dette hold har foretaget en samlet optælling af vandfugle i 2001 i samarbejde med "Wetlands International" og to danske ornitologer.
93. Ministrene vil **fortsætte** samarbejdet med Guinea-Bissau ved at afslutte det nuværende arbejdsprogram og fortsætte samarbejdet inden for rammerne af "Hensigtserklæringen" for eksempel ved at udveksle information om forskning og administrationspraksis; ved at give muligheder for udvekslingsbesøg og deltagelse i seminarer,

symposier og konferencer; ved at rådgive på områder, hvor man har særlig erfaring, samt ved at udgive fælles publikationer, hvor dette er relevant.

Andet internationalt samarbejde

94. Ministrene **bifalder** de fremskridt, der er sket i udarbejdelsen af en international forvaltningsplan for knortegås, og de **opfordrer** det 2. møde under "Den Afrikansk-Eurasiske Vandfugleaftale" (AEWA), der afholdes i Bonn i 2002, til at tiltræde planen i dens endelige udformning. Ministrene vil med særlig interesse **følge** gennemførelsen af en forsvarlig og effektiv forvaltningsplan.
95. Ministrene **anerkender**, at der findes store ligheder mellem Vadehavsområdet og vådområderne i Benins kystområder, og de vil **udveksle** erfaringer om bæredygtig udvikling og forvaltning af vådområder i form af et gensidigt besøg.

Fremtidigt samarbejde

96. Ministrene **erindrer** om Stade-deklarationens § 5, hvori de kompetente nationale myndigheder opfordres til at fastholde eller forstærke deres dialog med alle interesserede parter for at fremme befolkningens accept af Vadehavsplanen.
97. Ministrene **anerkender**, at Vadehavsplanen bidrager til at fremme tanken om naturbeskyttelse i relation til en bæredygtig anvendelse af Vadehavsområdet, således som det er udtrykt i "Den Fælles Vision" i Vadehavsplanen. Dette vil være til langsigtet glæde for alle, der bor og arbejder i Vadehavsområdet. "Den Fælles Vision" omhandler:
 - et sundt miljø, der bevarer en mangfoldighed af levesteder og arter, den miljømæssige integritet og modstandsdygtighed som et globalt ansvar,
 - bæredygtig benyttelse,
 - opretholdelse og styrkelse af de miljømæssige, økonomiske, kulturhistoriske, sociale og kystsikringsmæssige værdier til inspiration og glæde for beboerne og brugerne,
 - en integreret forvaltning af de menneskelige aktiviteter, der tager højde for det samfundsøkonomiske og økologiske samspil mellem Vadehavsområdet og de tilstødende områder,
 - et velinformeret, involveret og engageret lokalsamfund.
98. Ministrene **anerkender** kravene i habitatdirektivets Artikel 2, stk. 3, hvori det fremgår, at initiativer ifølge dette direktiv skal tage højde for såvel de økonomiske, sociale og kulturelle krav som de regionale og lokale karakteristika.
99. Ministrene vil derfor, i overensstemmelse med Kommissoriet i **Bilag 6**, **oprette** et midlertidigt trilateralt Vadehavsforum med deltagelse af myndigheder og interessegrupper. Dette forum skal udarbejde forslag til scenarier for en bæredygtig udvikling og tilhørende strategier for gennemførelsen af disse. Dette skal ske med respekt for de eksisterende beskyttelsesniveauer og for at sikre økonomisk udvikling og livskvalitet med udgangspunkt i Vadehavsplanens "Fælles vision", "Mål" og "Fælles principper". Endvidere skal arbejdet bidrage til en yderligere udvikling af Vadehavsplanen. Resultaterne vil blive fremlagt på Den 10. Trilaterale Regeringskonference om Vadehavets Beskyttelse.
100. Ministrene **indbyder** Det Inter-regionale Vadehavssamarbejde til at deltage aktivt i organiseringen og gennemførelsen af denne trilaterale proces for at drage fordel af erfaringerne fra NetForum-processen.
101. Ministrene **anerkender**, at beboerne i Vadehavsområdet får en vigtig del af deres identitet, levevis og livskvalitet fra deres umiddelbare naturomgivelser. Ministrene

vil, i det omfang det ikke allerede har fundet sted, **undersøge** om, og i bekræftende fald hvordan, man kan tillade traditionel udnyttelse i mindre omfang, hvor dette vil bidrage til at understøtte de generelle naturbeskyttelsesforanstaltninger og er i overensstemmelse med beskyttelsesmålene.

102. Ministrene **anerkender**, at de fra forskellig side er blevet mødt med forslag om et tættere samarbejde f.eks. om en "International Vadehavspark" og en "Vadehavskonvention". De **konstaterer**, at disse og fremtidige forslag er blevet og vil blive gennemgået i eksisterende arbejdsgrupper, både hvad angår deres mulige fordele, ulemper og muligheder for gennemførelse, og at resultaterne heraf vil blive afrapporteret.

Afholdelse af næste regeringskonference

103. Ministrene vil **afholde** Den 10. Trilaterale Regeringskonference om Vadehavets Beskyttelse i 2005 efter invitation fra den hollandske regering.
104. Ministrene **anmoder** Holland om at overtage formandskabet for samarbejdet fra 1. januar 2002.

Afholdelse af næste Videnskabelige Vadehavssymposium

105. Ministrene vil **afholde** Det 11. Videnskabelige Vadehavssymposium i 2004 med Danmark som vært.

Underskrifter

For regeringen i Kongeriget Danmark
Miljø- og energiminister

S. Auken

For regeringen i Kongeriget Holland
Statssekretær for landbrug, naturforvaltning og fiskeri

G.H. Faber

For regeringen i Forbundsrepublikken Tyskland
Parlamentarisk statssekretær i ministeriet for miljø, naturbeskyttelse og reaktorsikkerhed

G. Altmann

BILAG 1

Beskyttelses- og Forvaltningsplan for Vadehavets Sælbestand 2002 - 2006

Beskyttelses- og Forvaltningsplan for Vadehavets Sælbestand 2002 - 2006

I henhold til artikel IV i aftalen om beskyttelse af sæler i Vadehavet, som trådte i kraft den 1. oktober 1991.

Forklarende note:

Beskyttelses- og forvaltningsplanens foranstaltninger er beskrevet i følgende skema

Sælaftalen:	Målsætninger og krav i selve aftalen.
Påkrævet indsats og målsætninger:	Målsætninger og individuelle aktiviteter som skal gennemføres for at opfylde målsætningerne.
Aktiviteter i 2002 – 2006:	De aktiviteter og handlinger, som skal gennemføres trilateralt og/eller af hvert land/delstat, skal gennemføres som tillæg til et lands/delstats allerede eksisterende beskyttelsesforanstaltninger med henblik på at opfylde fastsatte bestemmelser.

Sælaftalen	Påkrævet indsats og målsætninger	Aktiviteter i 2002 – 2006
1. FORMÅL OG MÅLSÆTNING		
Sælaftalens artikel III Parterne skal samarbejde tæt med henblik på at opnå og vedligeholde en gunstig beskyttelsesstatus for sælbestanden.	For at opnå disse generelle målsætninger vil det være nødvendigt: - at opnå og fastholde en detaljeret beskyttelse og forvaltning af Vadehavets sælbestand ved at de ansvarlige myndigheder koordinerer fælles foranstaltninger; og - at opnå og fastholde offentlighedens forståelse for og bevidsthed om Vadehavets sælbestand som en enhed og and som en integreret del af økosystemet.	
Definitioner: Aftalens område		
Sælaftalens artikel II, b og d b. „aftaleområdet”: vandområdet, der er kendt under navnet Vadehavet, medregnet alle sandbanker heri, såvel som hele Danmarks, Forbundsrepublikken Tysklands og Hollands Nord-søkyt mellem Blåvandshuk i nord og Den Helder i vest. Den primære udbredelse og de primære migrationsruter findes in Vadehavet; d. "levested”: enhver del af aftaleområdet, der er væsentlig for opretholdelsen af sælers vitale biologiske funktioner, omfattende men ikke begrænset til forplantning, fødsel, yngelpleje, fødesøgning og hvile;	Aftalen omfatter vadehavsområdet (det trilaterale samarbejdsområde).	

Sælaftalen	Påkrævet indsats og målsætninger	Aktiviteter i 2002 – 2006
2. BESKYTTELSES- OG FORVALTNINGSINITIATIVER		
Levesteder		
Sælaftalens artikel VII, 1		
1. Parterne skal tage hensigtsmæssige initiativer til beskyttelse af levesteder. De skal være opmærksomme på nødvendigheden af at etablere og vedligeholde et netværk af beskyttede områder også i sælernes vandreområder indenfor samarbejdsområdet for derved at sikre beskyttelsen af områder som er vigtige for opretholdelsen af sælernes økologiske funktion.	Det vil være nødvendigt at identificere, vedligeholde, udbygge og etablere interesseområder for sæler, det vil sige reservater af en hensigtsmæssig størrelse indenfor det trilaterale samarbejdsområde i Vadehavet samt at tage nødvendige initiativer i tilgrænsende områder for eksempel:	HOLLAND OG TYSKLAND Vurdere nødvendigheden af at etablere og forvalte sælreservater i Eems-Dollard regionen i lighed med sælreservater etableret og forvaltet i andre områder af Vadehavet.
	- at sikre at eksisterende sælreservater dækker sælernes vigtigste yngle- og hvileområder samt sikre at der er et hensigtsmæssigt antal sælreservater;	TRILATERALT Vurdere et eksisterende netværk af sælreservater i de enkelte lande i forhold til om de imødekommer EF Habitatdirektivet. I tilfælde af at vurderingen indikerer at flere sælreservater er påkrævet, bør etableringen af yderligere sælreservater overvejes i samarbejde med relevante myndigheder og organisationer.
	- at sikre, set i lyset af den forventede stigning i bestanden, at etablering af sælreservater nu og i fremtiden baseres på veldefinerede kriterier for kritiske levesteder;	TRILATERALT Med reference til FORSKNING OG OVERVÅGNING: "undersøgelser af sælernes krav til levesteder i relation til rekreative behov"
	- at identificere og om nødvendigt vedligeholde, udvide og etablere beskyttelsesområder for sæler af en hensigtsmæssig størrelse udenfor det trilaterale beskyttelsesområde i Vadehavet, samt sikre at disse zoner især om vinteren omfatter fourageringsområder til havs.	TRILATERALT Den Trilaterale Gruppe af Sælekspertes (TSEG) bør vurdere om de gennemførte foranstaltninger er i overensstemmelse med sælernes krav til levesteder i havområder tilknyttet Vadehavet og afreportere resultatet til TWG samt informere TMAG.
Sælaftalens artikel VII, 2		
2. Parterne skal beskytte sæler og deres levesteder mod unødvendig forstyrrelse eller ændringer direkte eller indirekte forårsaget af menneskelige aktiviteter.	- at sikre at sælreservater er udformet på en sådan måde at forstyrrelser kan begrænses til et minimum;	TRILATERALT Udvikle trilaterale retningslinier for bådeekskursioner til sælernes hvilepladser. Sådanne retningslinier bør baseres på forsigtighedsprincippet. Nationale retningslinier bør baseres på den trilaterale matrix og kan – om nødvendigt – omfatte en specifikation af særlige tilholdssteder; for eksempel bør yngleområder ikke besøges i yngle- og diegivningsperioden. Retningslinierne bør desuden omfatte for eksempel afstanden til sælkolonier, sejlhastighed samt give mulighed for at vurdere om ekskursioner til sælområder påvirker sælernes årvågenhed og anden adfærd.

Sælaftalen	Påkrævet indsats og målsætninger	Aktiviteter i 2002 – 2006
	- ar nedbringe forstyrrelser forårsaget af flytrafik;	Med reference til: Nødvendige initiativer fastlagt i Vadehavsplanen.
	- at forbyde forstyrrende aktiviteter i sælreservater i det mindste i perioden fra 15. maj til 31. August;	Med reference til: Nødvendige initiativer fastlagt i Vadehavsplanen.
	- at nedbringe antallet af sæler taget som bifangst og sikre, at sæler ikke drukner i ruser;	HOLLAND OG NEDERSACHSEN Undersøge eksperimentelt, helst efter konsultation med fiskere, hvilke maskestørrelser der er nødvendige i spærreanordninger for at forhindre specielt unge sæler i at drukne samt gøre spærrenet obligatoriske i ruser i alle Vadehavets underregioner, hvor den type redskaber benyttes.
Sælaftalens artikel VII, 3 3. Parterne skal være opmærksom på beskyttelse af levesteder mod ugunstige påvirkninger som følge af aktiviteter udenfor samarbejdsområdet.	- at undgå bifangst samt registrere antallet af sæler, der tages som bifangst i fiskeriet.	TRILATERALT Forbedre den centrale indsamling af informationer om bifangst og druknede sæler i fiskerier i Vadehavet og tilstødende områder enten gennem et eksisterende strandingsnetværk eller ved etablering af et sådant system.
Sælaftalens artikel VII, 4 4. Parterne skal undersøge mulighederne for at genoprette forringede levesteder og etablere nye.		
Forurening		
Sælaftalens artikel VIII, a Vadehavslandene er indstillet på at gøre deres yderste for yderligere at reducere forureningen af Nordsøen fra alle kilder med henblik på at beskytte samarbejdsområdet.	Det vil være nødvendigt a. at reducere forureningen fra alle kilder, herunder - at fortsætte den fælles gennemførelse af beslutningerne fra Nordsøkonferencer; - at fortsætte med indenfor rammerne af Nordsøkonferencerne at koordinere indsatsen for yderligere at reducere forureningen af Vadehavet og Nordsøen.	TRILATERALT Med reference til: Nødvendige foranstaltninger er og/eller vil blive angivet i Vadehavsplanen, i beslutningerne fra Nordsøkonferencer samt i andre relevante internationale fora.
I den forbindelse skal de:		

Sælaftalen	Påkrævet indsats og målsætninger	Aktiviteter i 2002 – 2006
<p>a. bestræbe sig på at identificere forureningskilderne;</p> <p>(Sælaftalens artikel VIII, b og c, 3. FORSKNING OG OVERVÅGNING: Overvågning af forurening)</p>	<p>b. om muligt at benytte sæler som indikatorer for miljøets tilstand.</p>	
	<p>c. at sikre at dumpning af oppumpet materiale eller optagning af klæg og sand i eller i nærheden af Vadehavet ikke vil have nogen negativ påvirkning af sæler og deres tilholdssteder.</p>	<p>TRILATERALT Udveksle informationer vedrørende forsigtighedsforanstaltninger overfor sæler i forbindelse med dumpning af oppumpet materiale eller indvinding af klæg eller sand i eller i nærheden af Vadehavet.</p>
<p>Tilsyn Sælaftalens artikel VI, 4 4. Parterne skal tage nødvendige skridt til at forhindre ulovlig jagt og indsamling af sæler.</p>	<p>Det vil være nødvendigt At sikre tilsyn med overholdelse af aftalens bestemmelser ved en passende forvaltnings- og tilsynsordning med henblik på at alle forhold vedrørende sæler bliver koordineret af nationale myndigheder:</p> <ul style="list-style-type: none"> - at sikre at der bliver ført tilstrækkeligt tilsyn med sælerreservater som dele af naturreservater og nationalparker; - at udpege forvaltningsmyndigheder med ansvar for tilsyn med sæler; - at sikre koordination af statsansatte og frivillige tilsynsførendes opgaver; - at sikre at sælerreservater er tydeligt afmærket og indtegnet på søkort. 	<p>TRILATERALT Vurder det eksisterende tilsynssystem med henblik på om det opfylder fælles standarder i henhold til bilag I til Esbjerg Deklarationen (1991) samt forbedre tilsynssystemet, såfremt det er nødvendigt.</p>
<p>3. FORSKNING OG OVERVÅGNING</p>		
<p>Forskning og overvågning</p>		
<p>Sælaftalens artikel V, 1 1. Parterne skal koordinere deres forskningsprogrammer og projekter samt deres overvågning af sælbestanden for at forbedre deres viden om sælernes biologi og habitatvalg herunder negative effekter af menneskers aktiviteter på sælbestanden med henblik på at fremskaffe grundlag for en forbedring af bestandens beskyttelsesstatus.</p>	<p>Forskning Det vil blive nødvendigt</p> <ul style="list-style-type: none"> - at etablere en oversigt over tidligere og igangværende forskningsprojekter vedrørende sæler med henblik på at sikre udveksling af informationer; 	<p>TRILATERALT Afrapportere alle forskningsprojekter om sæler eller relateret til sæler i Vadehavet til den koordinerende institution samt til TSEG. Efter afslutningen af et projekt bør rapporten gøres tilgængelig for den koordinerende institution med henblik på yderligere vurdering af TSEG.</p>

Sælftalen	Påkrævet indsats og målsætninger	Aktiviteter i 2002 – 2006
	<ul style="list-style-type: none"> - at overveje et trilateralt projekt om sælers fødeøkologi; 	<p>TRILATERALT</p> <p>At afslutte den igangværende udarbejdelse af et udkast til det fælles trilaterale projekt: "Feeding Ecology of Common seals", inklusive fødevalg, fødens kvalitet og fourageringsområder. Informationerne vil ikke alene blive anvendt til bedre at forstå og følge, om ændringer i fødesøgningsmønstre og fødens tilgængelighed kan finde sted i fremtiden, men i særlig grad at give de nødvendige informationer med henblik på så tidligt som muligt at identificere hvorvidt sæl/fiskeri interaktioner bliver et problem, hvis omfang skal overvejes og vurderes med henblik på at anbefale hensigtsmæssige forvaltningsløsninger. Sælftalens parter opfordres til i tæt samarbejde med de ansvarlige administrative styrelser at fremskaffe midler til projektets gennemførelse.</p> <p>Forskningsprojektet: "feeding ecology of common seals" har førsteprioritet i forhold til: "investigations of habitat requirements of seals in relation to recreational demands".</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - at overveje et trilateralt projekt om sælers krav til habitat i relation til rekreative behov. 	<p>TRILATERALT</p> <p>Udarbejde nyt udkast til det fælles forslag vedrørende: "habitat use with regard to human activities in the Wadden Sea and adjacent areas" og efter konsultation med de ansvarlige nationale administrative styrelser for naturbeskyttelse at fremsende det til eksterne parter (for eksempel EC) med henblik på finansiering. Sælftalens parter opfordres til i tæt samarbejde med de ansvarlige administrative styrelser indenfor området at tilvejebringe midler til projektet.</p> <p>Forskningsprojektet: "investigations of habitat requirements of seals in relation to recreational demands" har anden prioritet i forhold til: "feeding ecology of common seals".</p>

Sælaftalen	Påkrævet indsats og målsætninger	Aktiviteter i 2002 – 2006
Sælaftalens artikel V, 2 2. De skal især koordinere forskning vedrørende:	<u>Overvågning</u> Det vil blive nødvendigt - at udpege institutioner der er ansvarlige for overvågning; - med henblik på at sikre kontinuitet, troværdighed og sammenlignelighed vedrørende data tilvejebragt gennem overvågningsprojekter, bør overvågningen gennemføres af institutionerne som langtidspjekter: - med henblik på at tilvejebringe sammenlignelige resultater til brug for vurdering af bestandsstørrelser og andre demografiske parametre bør det tilstræbes, at landene gennemfører flytællinger samtidigt;	<u>Udpegede overvågnings institutioner:</u> DANMARK: Fiskeri-og Søfartsmuseet, Esbjerg SLESVIG-HOLSTEN: Nationalparkamt Tönning / FTZ Büsum d. Univ. Kiel NEDERSACHSEN: Bezirksreg. Weser-Ems, Dez. 04: NP Verw., Dez. 510: Verw. Forst und Jagdhoheit / Univ. Oldenburg / Staatl. Veterinäruntersuchungsamt f. Fische u. Fischwaren, Cuxhaven HOLLAND: Alterra, Texel
Sælaftalens artikel V, 2 a og b a. bestandsudvikling for eksempel ved periodevise flytællinger; b. sælers vandringer;	- at følge bestandsudviklingen tæt i overensstemmelse med koordinerede planer som specificeret i rapporten fra den trilaterale sælekspert gruppe-plus (TSEG-plus 2000): - med henblik på at vurdere tendenser i bestandsstørrelser, bør der gennemføres mindst fem årlige flytællinger heraf tre i yngleperioden og to i pelsfældningsperioden.	TRILATERALT Gennemføre fem årlige trilateralt koordinerede flyvninger (tre i yngleperioden og to i pelsfældningsperioden) som et minimumsprogram med henvisning til argumentationen i TSEG-rapporten. Flere årlige flyvninger (enkelte supplerende flyvninger i yngleperioden) bør kun gennemføres på et trilateralt koordineret niveau i nødstilfælde eller på grund af særlige lokale/regionale forhold på baggrund af videnskabelige ønsker, man er enige om.
Sælaftalens artikel V, 2 c c. parametre vedrørende sælbestanden såsom sygdomme, overlevelse, aldersstruktur og kønsfordeling.		
Overvågning af forurening		
Sælaftalens artikel VIII, b b. koordinere deres undersøgelsesprojekter vedrørende sygdomme hos sæler samt miljøfremmede stoffers (for eksempel organiske klorforbindelser, tungmetaller og olie) påvirkning af bestanden, samt aftale metoder der muliggør sammenligning af forskningsresultater; (Sælaftalens artikel VIII, b og c, 3. FORSKNING OG OVERVÅGNING: Overvågning af forurening)		

Sælaftalen	Påkrævet indsats og målsætninger	Aktiviteter i 2002 – 2006
<p>Sælaftalens artikel VIII, c</p> <p>c. overvåge indenfor samarbejdsområdet niveauer af disse stoffer først og fremmest væv fra sæler samt fra organismer som indgår i sælernes føde, som set i lyset af forskningsresultater synes at spille en vigtig rolle for sælers beskyttelsesmæssige status.</p> <p>(Sælaftalens artikel VIII, b og c, 3. FORSKNING OG OVERVÅGNING: Overvågning af forurening)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - analysere væv fra sæler for udvalgte fremmede stoffer ved hjælp af koordinerede og standardiserede metoder indenfor rammerne af TMAP; - at overveje etableringen af en vævsprøvebank i henhold til fælles retningslinier. 	<p>TRILATERALT</p> <p>Den spættede sæls bestandsstatus og bestandsændringer kan beskrives både kvantitativt (bestandsdemografi) og kvalitativt (reproduktionsevne, overlevelse og sundhedstilstand). Et sådant mangesidet index bør benyttes til at beskrive bestandens status. For at kunne gennemføre dette, er det nødvendigt at etablere et trilateralt aftalt overvågningsprogram inklusive, som første prioritet, forskningsdisciplinerne: bestandsdynamik patogenbiologi. Grundprogrammet kan afsluttes gennem et mindre intensivt programmeret udvalgte forskningsparametre som immunforsvar, endocrinologi, toksikologi, parasitologi, bakteriologi og virologi. TSEG bør udarbejde arbejde udkast til et højt og lavere prioriteret overvågningsprogram inklusive metoder til fremskaffelse af de nødvendige data og/eller nødvendige prøver og meddele resultatet til TMAG.</p>
4. FORBUD MOD FANGST/INDSAMLING OG UNDTAGELSER HERFRA		
Fangst/indsamling		
<p>Sælaftalens artikel VI, 1</p> <p>1. Parterne skal forbyde fangst/indsamling af sæler fra Vadehavet</p>	<p>Parterne skal forbyde fangst/indsamling af sæler fra Vadehavet.</p>	<p>DET NATIONALE NIVEAU</p> <p>Indføre hensigtsmæssige bestemmelser i den nationale lovgivning.</p>
Undtagelser fra forbud mod fangst/indsamling		
<p>Sælaftalens artikel VI, 2</p> <p>2. Den kompetente myndighed kan give dispensation fra forbudet i foregående paragraf og give personer autorisation til at fange/indsamle sæler:</p> <ul style="list-style-type: none"> - for institutioner udpeget til at foretage videnskabelige undersøgelser i forbindelse med beskyttelse af sælbestanden i Vadehavet eller beskyttelse af Vadehavet i det omfang de nødvendige informationer for den type undersøgelser ikke kan fremskaffes på anden måde; eller 	<p>Det er nødvendigt at garantere implementeringen af Leeuwarden Deklarationens (LD) §§ 56 - 61 som er baseret på: "Statement on Seal Rehabilitation and Release, based on scientific experience and knowledge", som er udarbejdet af sælekspertes i 1994:</p> <p>§ 60 at nedbringe det nuværende antal af sæler, der indsamles fra og genudsættes i Vadehavet til det lavest mulige ved anvendelse af retningslinier for håndtering af syge eller svækkede sæler eller bevisligt efterladte unger samt at genudsætte sæler under hensyntagen til forsigtighedsprincippet som anført i "Statement on Seal Rehabilitation and Release, based on scientific experience and knowledge" som er udarbejdet af sælekspertes.</p>	<p>DET NATIONALE NIVEAU</p> <p>Forudsat den gunstige udvikling i sælbestanden i Vadehavet både i forhold til vækst og til kondition, er til stede, er Leeuwarden Deklarationens (LD) §§ 56 – 61 genbekræftet især hvad angår § 60, idet der er taget hensyn til at etiske overvejelser, lovgivning samt at forvaltningspraksis er forskellige i de tre lande.</p>

Sælaftalen	Påkrævet indsats og målsætninger	Aktiviteter i 2002 – 2006
	<p>Retningslinierne skal baseres på følgende principper:</p> <p>§ 60.1 kun et meget begrænset antal personer i hvert land kan blive bemyndiget til at håndtere svækkede sæler eller efterladte unger, herunder indsamling og genudsætning af dyrene og kun dyr, der har en chance for at overleve, må indsamles;</p> <p>§ 60.2 rehabiliterede sæler må kun genudsættes i naturen med tilladelse fra den nationale myndighed med ansvar for naturbeskyttelse og –forvaltning såfremt følgende kriterier er opfyldt:</p>	<p><u>Udpegede nationale myndigheder som er ansvarlige for udstedelse af dispensationer til fangst/indsamling og genudsætning:</u></p> <p>DANMARK: Skov- og Naturstyrelsen, Reservatsektionen, Ålholtvej 1, 6840 Oksbøl</p> <p>NEDERSACHSEN: Bezirksreg. Weser-Ems, Dez. 04: NP Verw., Dez. 510: Verw. Forst und Jagdhoheit</p> <p>SLESVIG-HOLSTEN: Nationalparkamt, Tönning</p> <p>HOLLAND: Ministry of Agriculture, Nature Management and Fisheries, Directie Noord, Groningen</p> <p><u>Udpegede videnskabelige institutioner (1) og plejestationer (2):</u></p> <p>DANMARK Fiskeri-og Søfartsmuseet, Esbjerg (1,2)</p> <p>NEDERSACHSEN: Staatliches Veterinäruntersuchungsamt Cuxhaven (1); Aufzuchtstation Norden / Norddeich (2)</p> <p>SLESVIG-HOLSTEN: FTZ Büsum, Univ. Kiel (1); Seehundaufzuchtstation Friedrichskoog (2)</p> <p>HOLLAND: Alterra, Texel (1); Zeehondencrèche, Pieterburen; Ecomare, Texel (2)</p>
	<p>(i) sælen har ikke været behandlet med nærmere specificerede grupper af medicin.</p>	<p>TRILATERALT</p> <p>En detaljeret drøftelse blandt eksperter af medicinering af indsamlede sæler bør gennemføres og resultere i rådgivning om brug af særlige grupper af medicin på plejestationer, hvor sæler rehabiliteres og genudsættes fra, idet der tages hensyn til at etiske overvejelser, lovgivning samt forvaltningspraksis er forskellig i de tre lande.</p>

Sælaftalen	Påkrævet indsats og målsætninger	Aktiviteter i 2002 – 2006
	<p>(ii) sælen er ikke bærer af sygdomme (patogener) som er fremmede i den vilde bestand af sæler; (Definition på fremmed: Patogener som normalt ikke findes i Vadehavet betragtes som fremmede.)</p> <p>(iii) sælen udsættes så hurtigt som muligt og ikke senere end seks måneder efter indsamling;</p>	
	<p>(iv) sælen har ikke været holdt i et center hvor der holdes arter, som er fremmede for Vadehavet eller havpattedyr som ikke er hjemmehørende i Vadehavet;</p> <p>(Definition: Ethvert område, som ikke hører til Vadehavet, bør i denne forbindelse betragtes som fremmed.)</p>	<p>NATIONALT NIVEAU Hold af andre sælarter end spættet sæl og gråsæl forbydes i Vadehavets sælcentre. Fangst/indsamling af spættet sæl og gråsæl fra områder udenfor Vadehavet samt hold af dem i Vadehavets sælcentre skal undgås. Udsætning af sæler, der har været holdt i fangenskab andre steder end i Vadehavets sælcentre, forbydes, idet der tages hensyn til at etiske overvejelser, lovgivning og forvaltningspraksis er forskellig i de tre lande.</p>
	<p>§ 60.3 sæler bør kun genudsættes i det område, hvor de blev fundet;</p> <p>§ 60.4 sæler må ikke transporteres mellem Vadehavets delområder;</p> <p>§ 60.5 sæler, som holdes i fangenskab, skal som hovedprincip ikke genudsættes i naturen;</p> <p>§ 60.6 sæler, som er født i fangenskab, må ikke udsættes i naturen; undtagelse herfra kan kun tillades med godkendelse af den ansvarlige myndighed.</p>	
<p>Sælaftalens artikel VI, 2</p> <ul style="list-style-type: none"> - for institutioner godkendt til at pleje sæler med henblik på udsætning efter endt pleje, i det omfang det drejer sig om syge eller svækkede sæler eller bevisligt forladte sælunger. <p>Sæler som tydeligvis er nødlidende og ikke kan overleve bør aflives af en person, der er henvist til i denne paragraf.</p>	<p>Det er nødvendigt På hver sælplejestation at sikre:</p> <ul style="list-style-type: none"> - specialiseret veterinær overvågning af dyrene; - udfyldelse af en journal for hvert dyr; - heltidsansat specialuddannet ledelse af stationen; - at der er udarbejdet manualer for ledelsen. 	<p>TRILATERALT OG NATIONALT NIVEAU Gøre det muligt at en national/trilateral ansvarlig statslig myndighed kan gennemføre en uafhængig kontrol af sælstationernes journaler.</p>

Sælaftalen	Påkrævet indsats og målsætninger	Aktiviteter i 2002 – 2006
<p>Sælaftalens artikel VI,3</p> <p>3. Enhver som har meddelt dispensation som nævnt ovenfor skal så hurtigt som muligt informere de øvrige parter og give dem mulighed for en vurdering og at afgive kommentarer.</p>	<p>Det er nødvendigt</p> <ul style="list-style-type: none"> - at rapportere til den koordinerende institution (CWSS) antallet af årlige dispensationer og antallet af dyr der er fanget/indsamlet og genudsat. 	<p>TRILATERALT</p> <p>Fra alle indsamlede dyr, enten de er aflivet eller rehabiliteret og genudsat, bør følgende informationer som minimum indsamles: Antallet af sæler, alder (længde), køn, findested samt tid og sted, tidspunkt for udsætning og udsætningssted for rehabiliterede sæler.</p> <p>Ved årets begyndelse fremsender hvert land til den koordinerende institution (CWSS) en komplet liste over ovennævnte data indsamlet i det forløbne år. Informationerne vil blive overgivet til TSEG med henblik på at vurdere deres betydning i forhold til overvågning af mulige ændringer i bestanden. Resultatet vil blive rapporteret til TWG og TMAG. TSEG bør rådgive om revision af det for tiden anvendte, standardiserede årsrapport skema samt om eventuelle andre relevante data fra indsamlede sæler.</p>

5. INFORMATION TIL OFFENTLIGHEDEN

<p>Sælaftalens artikel X</p> <p>Parterne skal gennemføre de foranstaltninger, som måtte blive nødvendige, med henblik på at gøre offentligheden bevidst om sælbestandens beskyttelsesstatus, om indholdet og formålet med sælaftalen samt om de foranstaltninger de har gennemført i medfør af aftalen, inklusive beskyttelses- og forvaltningsplanen til forbedring af bestandens beskyttelsesstatus.</p>	<p>Det vil blive nødvendigt</p> <ul style="list-style-type: none"> - at informere offentligheden om at der gennem en fælles indsats kan bidrages til en kontinuerlig gennemførelse af beskyttelses- og forvaltningsplanens målsætninger; - at anerkende det forhold at sælerne i Vadehavet tilhører en bestand som er en integreret del af Vadehavets økosystem; - at sikre at der på hver sælplejestation findes en kvalificeret heltids medarbejder som kan tage sig af opgaver vedrørende information til offentlighed og besøgende; - at sikre at informationer, som kan risikere at øge fangst/indsamling af sæler, undgås; - at sikre at publikum får viden om hvornår de forstyrrer sæler og hvordan de kan undgå det; - at sikre at publikum ved hvad de skal foretage sig i tilfælde af at de finder en levende eller død sæl på stranden. 	<p>TRILATERALT/NATIONALT NIVEAU</p> <p>Udgive en brochure omfattende for eksempel informationer om sælbestandens status, formålet med sælaftalen og sælforvaltningsplanen, synspunkter om rehabilitering, nødvendigheden af at garantere gennemførelsen af de vigtigste målsætninger for at opnå en forvaltning af Vadehavet som et naturområde, hvor der forekommer færrest mulige menneskelige påvirkninger.</p> <p>De statslige myndigheder, som er ansvarlige for sælforvaltning, bør udbrede denne information til offentligheden.</p>
--	---	--

6. ØKONOMISKE FORUDSÆTNINGER

- a. **nationalt:** Gennemførelsen af den fælles beskyttelses- og forvaltningsplan hvad angår nationale foranstaltninger inklusive overvågning finansieres af deltagerlandet.
- b. **fælles:** Eventuelt udgive en fælles brochure.

7. SUPPLERENDE FORANSTALTNINGER TIL BESKYTTELSE AF GRÅSÆL I VADEHAVET

I henhold til beskyttelses- og forvaltningsplan for Vadehavets sælbestand 1991 – 1995 (Seal Management Plan), som blev udarbejdet i henhold til artikel 4 i aftalen om beskyttelse af sæler i Vadehavet, omfattede den kun arten spættet sæl (*Phoca vitulina*). I sælforvaltningsplanen 1996 – 2000 er der i henhold til § 61 i Leeuwarden Deklarationen (LD) medtaget foranstaltninger til beskyttelse af gråsæl (*Halichoerus grypus*) i Vadehavet. Jf. §61 LD skal principper og retningslinier vedrørende fangst/indsamling af sæler, rehabilitering og udsætning af sæler, som er fastsat i § 60 LD, ligeledes finde anvendelse hvad angår gråsæl i Vadehavet.

Forbud mod fangst/indsamling og undtagelser herfra:

§ 60 i Leeuwarden Declaration samt relevante kapitler i sælforvaltningsplanen 2002 – 2006 for spættet sæl har ligeledes gyldighed for gråsæl i Vadehavet.

LD § 60 at nedbringe det nuværende antal sæler indsamlet og genudsat i Vadehavet til det lavest mulige ved anvendelse af retningslinier for håndtering af syge eller svækkede sæler eller tydeligvist efterladte unger samt at genudsætning af sæler baseres på forsigtighedsprincippet.

Desuden er aktiviteter i forbindelse med supplerende foranstaltninger til beskyttelse af gråsæl i Vadehavet beskrevet i det følgende:

Det er nødvendigt:

Levesteder:

- at sikre at kolonier af gråsæl beskyttes som reservater, der vedligeholdes, udvides og udformes på en sådan måde, at forstyrrelser begrænses til et minimum;
- at etablere reservater på strande med tilsyn hvor det er muligt og acceptabelt samt at etablere fleksible (samtidige) beskyttelsesordninger i regioner, hvor unger af gråsæl raster regelmæssigt;
- at begrænse forstyrrelser i nærheden af yngleområder (for eksempel fiskeri);

Aktiviteter i 2002 - 2006

Ansvarlige styrelser i Holland bør bede TSEG om råd vedrørende nødvendige foranstaltninger med henblik på at give gråsæl i det hollandske Vadehav den samme grad af beskyttelse, som man har givet spættet sæl.

Forskning og overvågning:

- at overveje et forskningsprojekt om gråsælens brug af og krav til levesteder i Vadehavet, samt studier af adfærd og sundhedstilstand, og opfordre institutioner i Slesvig-Holsten og Holland til at udarbejde oplæg til et sådant projekt;
- at forbedre overvågningen af ynglekolonier i yngleperioden ved regelmæssige optællinger fra skib og/eller fly;

Aktiviteter i 2002 - 2006

Afsætte midler til det trilaterale projekt: "Habitat use and demands, behavior and health status of grey seals in the Wadden Sea" og, med henblik på at skaffe basale data til at overvåge situationen i forskellige gråsælkolonier samt til at formulere en hensigtsmæssig politik for artens beskyttelse og forvaltning.

Tilsyn:

- at støtte en tilsynsordning i forbindelse med etablering af "fleksible beskyttelseszoner", som er aktive i yngleperioden indenfor de regioner, hvor gråsælunger observeres regelmæssigt;

Information til offentligheden:

- at informere offentligheden om at gråsælen er en oprindelig art for Vadehavet, som er under genindvandring i området;
- at informere offentligheden om hvordan strandede (døde eller levende) gråsæler håndteres.

8. ANSVARLIGE ENHEDER

(i henhold til artikel IX i aftalen om beskyttelse af sæler i Vadehavet)

Ansvarlige nationale myndigheder:

DANMARK

Ansvarlig for sælaftalen:

Miljøministeriet
Skov- og Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
DK - 2100 København Ø
tel: + 45 39 47 29 00
fax: + 45 39 27 98 99

Ansvarlig for forvaltning af sæler:

Miljøministeriet
Skov- og Naturstyrelsen
Reservatsektionen
Ålholtvej 1
DK 6840 Oksbøl
tel: +45 76 54 10 40
fax: +45 76 54 10 46
e-mail: puj@sns.dk

TYSKLAND

Federal Ministry for the Environment, Nature Conservation and Nuclear Safety
Arbeitsgruppe - NI2-

Postfach 12 06 29
D - 53048 Bonn
tel: +49 (0)228 - 305 2621
fax: +49 (0)228 - 305 2697

I samarbejde med delstater

HOLLAND

Ministry of Agriculture, Nature Management and Fisheries

Directie Noord
Postbus 30032
NL - 9700 RM Groningen
tel: + 31 (0)50 - 50 599 2320
fax: + 31 (0)50 - 50 599 2399

KOORDINERENDE INSTITUTION

Det Fælles Vadehavssekretariat
Virchowstr. 1
D - 26382 Wilhelmshaven
tel: + 49 (0)44 21 - 91 08 11
fax: + 49 (0)44 21 - 91 08 30
E-mail: reineking@waddensea-secretariat.org

Den koordinerende institution skal informeres om alle planer og aktiviteter som vedrører beskyttelse og forvaltning af Vadehavets sælbestande, og der skal hvert år udarbejdes en rapport om gennemførelsen af beskyttelses- og forvaltningsplanen. Rapporten vil blive sendt til Bonn Konventionens sekretariat.

Den Trilaterale Gruppe af Sælekspertes (TSEG):

DK: Svend Tougaard, Fiskeri- og Søfartsmuseet, Esbjerg
SH: Ursula Siebert, Kai F. Abt, FTZ Büsum der Univ. Kiel
Nds: Ekkehard Vareschi, Universität Oldenburg
NL: Peter H. Reijnders, Alterra, Texel

Den Trilaterale gruppe af sælekspertes har til opgave at koordinere og kontrollere gennemførelsen af overvågningsaktiviteter og analyse af resultater herfra, analyse af relevante forskningsresultater og i nødvendigt omfang efter anmodning fra det trilaterale samarbejde at rådgive vedrørende forvaltning. TSEG bør kontinuerligt være en gruppe, der kan arbejde uafhængig.

Opgaver for TSEG:

- analysere (til stadighed og umiddelbart) udviklinger i bestande af spættet sæl og græsæl (for eksempel i relation til olieforurening og stigende dødelighed) og via CWSS at tage nødvendige skridt til at give de ansvarlige myndigheder rådgivning om forvaltning;
- koordinere, kontrollere og gennemføre overvågningsaktiviteter som defineret i sælforvaltningsplanen og analysere resultaterne;
- formulere konkrete planer i samarbejde med CWSS med henblik på at gennemføre sælforvaltningsplanens målsætninger især hvad angår identificerede krav til indsatsområder;
- koordinere og kontrollere gennemførelsen af sælforvaltningsplanen i samråd med CWSS;
- vurdere fremskridt i gennemførelsen af sælforvaltningsplanen og give råd om midlertidige forvaltningstiltag med henblik på at fremme gennemførelsen af planens aktiviteter;
- udarbejde og fremlægge forslag til de ansvarlige myndigheder om at iværksætte og gennemføre forskningsaktiviteter som er identificeret i sælforvaltningsplanen samt analysere relevante forskningsresultater;
- vurdere den nuværende sælforvaltningsplan og i samarbejde med CWSS og andre eksperter udarbejde en skitse til en ny (revideret) sælforvaltningsplan;
- afrapportere til TWG og TMAG.

BILAG 2

Tiltrædelse af ændret afgrænsning for Vadehavsområdet og Beskyttelsesområdet

Ændring af Vadehavsplanen Kapitel I, § 7

Den geografiske udstrækning af det område, hvor Vadehavssplanen gælder, er Det Trilaterale Samarbejdsområde for Vadehavet, benævnt som "Vadehavsområdet". Det er afgrænset af:

- Området søværts havdiget, eller hvor der ikke findes diger, fra højvandslinien ved springflod og brakvandsgrænsen i floderne.
- Søterritoriet ud til 3 sømil fra den nationalt fastsatte basislinje eller, hvor beskyttelsesområdet strækker sig ud over de 3 sømil, den søværts grænse af beskyttelsesområdet.
- Tilstødende indlandsarealer, der svarer til de udpegede Ramsar- og/eller EF-fuglebeskyttelsesområder, som omfatter de tilstødende marskområder udpeget som internationale naturbeskyttelsesområder i Den danske Vadehavsregion og EF-fuglebeskyttelsesområder stødende op til beskyttelsesområdet i Slesvig-Holsten.
- Øerne.

Inden for Vadehavsområdet udgør Det Trilaterale Beskyttelsesområde:

- I Holland: Områderne som er omfattet af et landsplandirektiv for Vadehavet;
- I Tyskland: Nationalparkerne samt de beskyttede områder under den eksisterende naturbeskyttelseslov søværts havdiget og brakvandsgrænsen, herunder Dollard;
- I Danmark: Bekendtgørelse om fredning og vildtreservat i Vadehavet.

Et kort over "Vadehavsområdet" og "Beskyttelsesområdet" er vedlagt som Appendix 1.

Appendiks 1

Vadehavsområde og Beskyttelsesområde

Nye grænser i henhold til de ændrede nationalparklove for Nedersaksen og Hamburg er blevet indtegnet manuelt.
23. Oktober 2001.

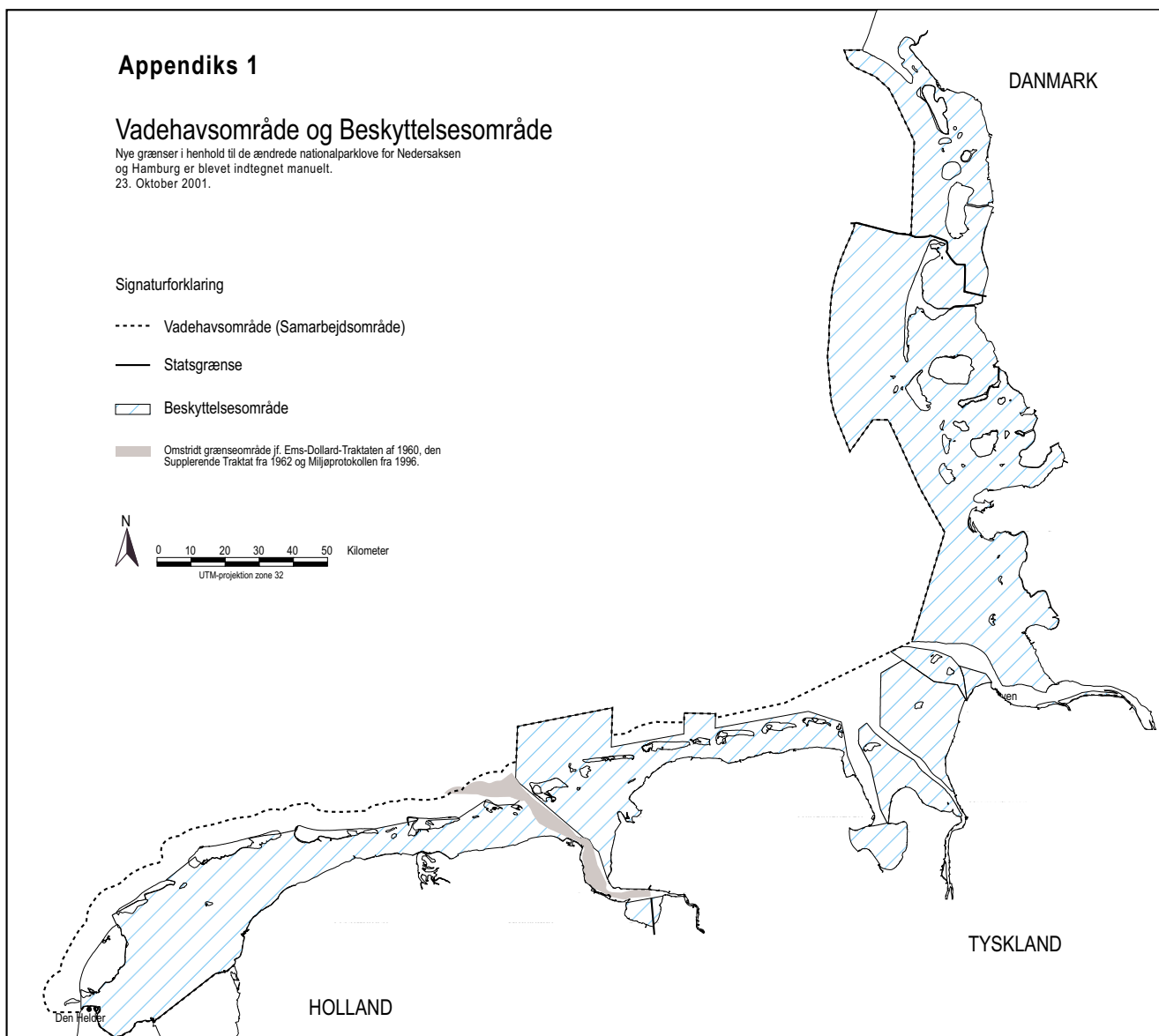
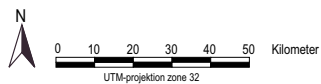
Signaturforklaring

----- Vadehavsområde (Samarbejdsområde)

— Statsgrænse

▨ Beskyttelsesområde

■ Omstridt grænseområde (jf. Ems-Dollard-Traktaten af 1960, den Supplerende Traktat fra 1962 og Miljøprotokollen fra 1996).

BILAG 3

Initiativer med henblik på at forbedre skibsfartens sikkerhed og beskyttelsen af havmiljøet

Eksempler på aktiviteter inden for IMO, EU og på nationalt plan

I. Generelle bemærkninger

To aspekter skal tages i betragtning, hvis man vil nå frem til en fornuftig politik på det søfartssikkerhedsmæssige område: forebyggelse og bekæmpelse af ulykker til søs og dermed beskyttelse af havmiljøet samt støtte til udviklingen hen imod en miljøvenlig skibsfart, f.eks. gennem en begrænsning af forureningen af luften og havmiljøet. Udviklingen af initiativer inden for de nævnte områder støttes på tre niveauer.

a. Den Internationale Søfartsorganisation (International Maritime Organization – IMO)

Ifølge international havret har IMO et globalt mandat til at vedtage og ændre verdensomspændende sikkerheds- og miljøstandarder. Som et specialiseret organ inden for FN's system kan IMO gøre sine krav gældende i hele verden. Den IMO komité, der er ansvarlig for håndteringen af miljøbeskyttelsesspørgsmål i forbindelse med skibsfart er Havmiljøbeskyttelseskomitéen (the Marine Environment Protection Committee – MEPC). Det forhold, at gyldigheden af IMO's universelle mandat ikke anfægtes, forøger flag- og kyststaters brede accept af IMO's dokumenter og er at foretrække for skibsfarten og havmiljøet.

b. Den Europæiske Union (EU)

IMO's standarder er retsgyldige for alle skibe, der sejler under et medlemslands flag. Disse standarder kan implementeres som EU-lovgivning, hvis man finder det nødvendigt og hensigtsmæssigt. EU kan også vedtage selvstændig lovgivning, der supplerer IMO's dokumenter, i overensstemmelse med international lov, særligt hvad angår skibe, der sejler under EU-medlemslandenes flag.

c. Stater

Efter en række alvorlige skibsumlykker er der sket meget på alle tre niveauer – ikke blot når det drejer sig om at lukke huller i sikkerheden til søs, men ligeledes hvad angår indførelsen og videreudviklingen af nye sikkerhedssystemer og forbedringer med forebyggelse af forurening.

II. Aktiviteter inden for rammerne af IMO

1. På MEPC's 40. samling i september 1997 blev det vedtaget, at Nordsøen og kystfarvandet vest for Storbritannien og Irland (de nordvesteuropæiske farvande) skulle defineres som et særligt område i henhold til MARPOL, Annex I (forskrifter til forebyggelse af olieforurening). Dette blev implementeret på nationalt niveau og trådte i kraft i Danmark og i Tyskland i 1999 og vil træde i kraft i Holland i november 2001.
2. Nordsøen er ligeledes blevet defineret som et særligt område i henhold til MARPOL, Annex V (forskrifter til forebyggelse af forurening med skibsassald). Annex V er allerede trådt i kraft i alle de berørte stater.

3. MEPC resolution 78(43), der ændrer Annex I og II til MARPOL 73/78 (omfatter strengere konstruktionskrav til olietankskibe og kræver olieforureningsnødplaner om bord og havforureningsnødplaner om bord i forbindelse med giftige, flydende stoffer), blev implementeret i Danmark som tekniske forskrifter udstedt af de maritime myndigheder, i Tyskland i 2001 og i Holland i november 2001.
4. Siden den 1. juli 1998 har Den Internationale Kode for Sikker Skibsdrift (the International Safety Management Code – ISM) været obligatorisk for passagerskibe, tankskibe og bulk carriers i hele verden, og fra den 1. juli 2002 gælder ISM-koden for alle andre skibe med en bruttotonnage over 500. ISM-koden er obligatorisk for redere og skibsførere og foreskriver, at redere skal opretholde et landbaseret system for sikker skibsdrift med henblik på at sikre, at der anvendes sikre fartøjer og ansættes veluddannet mandskab, samt at skibsføreren skal opretholde et styringssystem om bord for at svare for skibets driftssikkerhed. ISM-koden gennemføres på alle relevante danske, tyske og hollandske skibe.
5. Det reviderede kapitel V, „Sejladsens betryggelse“ (Safety of Navigation) i Den Internationale Konvention for Sikkerhed for Menneskeliv til Søs (the International Convention for the Safety of Life at Sea – SOLAS-konventionen), som blev vedtaget af IMO's Maritime Sikkerhedskomiteé (the Safety Committee – MSC) på dens 73. samling (2000), og som træder i kraft den 1. juli 2002, kræver, at alle passager- og lastskibe udstyres med et automatisk identifikationssystem („Automatic Identification System“ – AIS) og en „sort boks“ („Voyage Data Recorder“ – VDR) i henhold til en særlig indfasningsordning. Denne forpligtelse træder i kraft den 1. juli 2002 for nye skibe, og fra den 1. juli 2008 dækker den alle eksisterende skibe. Kravet vil gælde for tankskibe senest ved det første syn af sikkerhedsudstyret den 1. juli 2003 eller senere. Passagerskibe og andre skibe med en bruttotonnage på eller over 3.000, der er bygget den 1. juli 2002 eller senere, skal være udstyret med VDR. For eksisterende passagerskibe vil VDR blive indført mellem den 1. juli 2002 og den 1. januar 2004.
6. Danmark, Tyskland og Holland støtter en forøgelse af maksimumkompensationsbeløbet inden for det eksisterende internationale system, dvs. i henhold til Den Internationale Olieforureningskompensationsfond af 1992 (the International Oil Pollution Compensation Fund – IOPC-fonden). Det maksimumbeløb, der kan udbetales fra IOPC-fonden af 1992 i forbindelse med en enkelt hændelse, blev forhøjet til 203 millioner Særlige Trækningsrettigheder (Special Drawing Rights – SDR) som defineret af Den Internationale Monetære Fond (the International Monetary Fund – IMF). Herudover støtter Danmark, Tyskland og Holland oprettelsen af en supplerende olieforureningsfond med henblik på at sikre ofrene kompensation, når de nævnte grænser er blevet overskredet.
7. I marts 2001 vedtog IMO Den Internationale Konvention om Civilretligt Ansvar i Forbindelse med Forureningsskader med Bunkerolie (the International Convention on Civil Liability for Bunker Oil Pollution Damage) med det formål at forbedre kompensationen for skade forvoldt af olieforurening fra skibenes bunkerolie, men denne opfylder endnu ikke ikrafttrædelseskraevne. Denne konvention omhandler erstatningsansvar og kompensation i forbindelse med forurening fra bunkerolie (dermed gennemføres en rekommendation fra det tyske Pallas Ekspertudvalg). Hovedelementerne er:
 - rederens objektive ansvar, uden hensyn til uagtsomhed eller misligholdelse, for forureningsskader forårsaget af bunkerolie, og
 - obligatorisk forsikring, som skal kunne bevises gennem fremvisning af en international forsikringsattest.
8. I april 2001 godkendte MEPC 46 en accelerering af udfasningen af enkelt-skrogede tankskibe (træder i kraft i september 2002):
 - udfasningen begynder i 2003;
 - de sidste enkelt-skrogede tankskibe på eller over 5.000 tons dødvægt, men under den tonnage, der er specificeret for kategori 1 og 2 tankskibe, vil være udfaset i 2015 og vil således ikke få tilladelse til at anløbe havne i EU-medlemslande;

- En tilstandsvurderingsordning (Condition Assessment Scheme – CAS) skal anvendes på alle kategori 1 fartøjer, der fortsat er i fart efter 2005, og på alle kategori 2 fartøjer, der fortsat er i fart efter 2010, med henblik på til stadighed at sikre en god vedligeholdelse.
- 9. Den 5. oktober 2001 vedtog IMO Konventionen om Skadelige Anti-begroningsmidler (the Convention of Harmful Anti-fouling Systems), der forbyder TBT og andre organotin-baserede forbindelser i anti-begroningsmidler. Et forbud mod at anvende organotin-baseret maling gælder fra 2003, og et fuldstændigt forbud fra 2008. Konventionen træder i kraft et år efter, at 25 lande med mindst 25% af verdens handelsbruttonnage har ratificeret den.
- 10. Annex VI til MARPOL (Forskrifter til forebyggelse af luftforurening fra skibe) blev vedtaget i 1997. På MEPC 44 (den 6.-13. marts 2000) godkendte MEPC en fremsat ændring til regel 14 (3) (a) i Annex VI til MARPOL 73/78, således at den også omfatter Nordsøen som et SO_x Emission Control Area (område under kontrol for udslip). Det træder i kraft efter ikrafttrædelsen af 1997 Protokollen til MARPOL 73/78. Danmark, Tyskland og Holland er ved at forberede ratificeringen af Annex VI.
- 11. Formålene med Den Internationale Konvention om Olieforureningsberedskab, -Bekæmpelse og -Samarbejde af 1990 (the International Convention on Oil Pollution Preparedness, Response and Cooperation – OPRC) er at styrke de lovgivningsmæssige rammer for kontrollen med miljøforurening forårsaget af olie generelt og oliehavforurening i særdeleshed ved at stille et grundlag til rådighed, således at man har et beredskab, der kan håndtere hændelser, der indebærer olieforurening af havmiljøet, og en evne til at reagere på sådanne hændelser. Konventionen er ratificeret af Danmark (1996), Tyskland (1994) og Holland (1994). I marts 2000 blev der på en diplomatisk konference med Tyskland som vært vedtaget en Protokol til OPRC Konventionen, som udvider denne til ligeledes at omfatte farlige og giftige stoffer („Hazardous and Noxious Substances“ – HNS). Denne OPRC-HNS Protokol skaber rammerne for internationalt samarbejde i tilfælde af sådanne hændelser.

III. Aktiviteter inden for rammerne af EU

EU har allerede udstedt utallige direktiver for at forbedre sikkerheden til søs og beskyttelsen af havmiljøet; f.eks. direktiver om havnestatskontrol, mindstekrav til søfarendes uddannelse, skibsstyr, meldepligt og håndteringen af skibsassald og ladningsrester. Disse direktiver opdateres løbende og gennemføres som national lovgivning så hurtigt som muligt.

For eksempel:

Gennemførelsen af EU Direktiv 93/75/EØS, som kræver, at føreren og rederen af fartøjer, der fører farligt eller forurenende gods som last, oplyser om ladningens karakter ved ankomst til eller afsejling fra EU havne. Dette direktiv er blevet gennemført i dansk, tysk og hollandsk lovgivning.

EU Kommissionen har foreslået, at Rådets Direktiv 93/75 om mindstekrav til skibe, som er på vej til eller fra Fællesskabets søhavne med farligt eller forurenende gods, bør udvides til bl.a. at omfatte bunkerolie. Endvidere undersøger EU muligheden for at udstyre alle skibe med Voyage Data Recorders – VDR, såkaldte „sorte bokse“, hvor det er muligt, og identifikationsudstyr.

EU Direktiv 2000/59/EØS om havnemodtagelsesfaciliteter til skibsassald og ladningsrester, som trådte i kraft i 2000, bør være gennemført af de berørte stater ved udgangen af 2002. Målet med direktivet er at formindske udledningen i havet af skibsassald og ladningsrester – og særligt udledningen fra skibe, der anvender havne i Fællesskabet – gennem en forbedret tilgængelighed til og anvendelse af havnemodtagelsesfaciliteter til skibsassald og ladningsrester.

Som en følge af ERIKA ulykken er to andre pakker med forholdsregler til lovgivningsmæssig behandling. „ERIK A I“ pakken indeholder følgende elementer:

- Yderligere udvikling af havnestatskontrollen;
- en styrkelse af bestemmelser rettet mod og kontrollen med klassifikationselskaber;
- et initiativ om en tidlig udfasning af enkeltskrogede tankskibe, som blev nævnt i afsnit 8 ovenfor og gennemføres i EU ved en forordning.
- Forslagene vedrørende „ERIK A II“ pakken, som blev videregivet til Rådet den 8. december 2000, består af følgende elementer:
- Etableringen af et fælles overvågnings- og informationssystem vedrørende trafikken til søs, som med tiden skal erstatte EU Direktiv 93/75/EØS;
- etableringen af yderligere en kompensationsfond ved skader forvoldt af olieforurening i europæiske farvande;
- implementeringen af Det Europæiske Agentur for Maritim Sikkerhed (the European Maritime Safety Agency – EMSA).

IV. Aktiviteter på de nationale niveau

Bi-/trilaterale aktiviteter

På det bi-/trilaterale niveau forbedres og optimeres de fælles aktiviteter, og nabolande forbedrer den gensidige støtte.

Tyskland og Holland samarbejder om en overvågning og forbedring af færdselsreglerne (*Verkehrsrecht*) i området omkring Emsens flodmunding.

Efter forslag fra Tyskland og Holland har IMO godkendt obligatoriske rutesystemer vest og nord for øerne i den frisiske del af Vadehavet:

- Dybvandsrute og trafiksepareringssystem (TSS) fra Nord Hinder til Tyske Bugt via det frisiske knudepunkt (Frisian Junction);
- Kystrute og TSS ud for Texel, Vlieland, Terschelling, som slutter sig til dybvandsruten og TSS ved anløbet til Jade TSS (Jade Approach TSS).

Dybvandsruten er obligatorisk for følgende skibsklasser:

- Tankskibe med en bruttotonnage på eller over 10.000, som transporterer olie, som defineret i Annex I til MARPOL 73/78;
- Skibe med en bruttotonnage på eller over 5.000, som transporterer giftige flydende stoffer inden for bulk kategori A eller B i Annex II til MARPOL 73/78;
- Skibe med en bruttotonnage på eller over 10.000, som transporterer giftige flydende stoffer inden for bulk kategori C eller D i Annex II til MARPOL 73/78;
- Skibe med en bruttotonnage på eller over 10.000, der transporterer flydende gasser i bulk.

Et tysk-hollandsk Memorandum of Understanding om gensidig støtte i forbindelse med nødbugseringskapacitet, blev underskrevet i 2000.

Danmark, Tyskland og Holland er medunderskrivere af Bonn-aftalen, som tjener som et grundlag for samarbejde om forureningsovervågning og om bekæmpelsen af forurening af Nordsøen med olie og andre skadelige stoffer (andre medunderskrivere er Belgien, Frankrig, Storbritannien, Norge og Sverige). De samarbejder om udviklingen af en Fælles Maritim Katastrofeplan til Bekæmpelse af Olie og Andre Skadelige Stoffer. Bilaterale arrangementer er også iværksat mellem Holland og Tyskland (NETHGER) og mellem Danmark og Tyskland (DENGER).

De tre lande planlægger ligeledes at etablere et radionetværk langs hele kysten med AIS landbaserede modtagecentraler og en passende AIS infrastruktur.

Udviklingen af elektroniske søkort over den danske, hollandske og tyske kyst og anerkendelsen af ECDIS (Electronic Chart Display and Information System) i stedet for papirkort er også prioriteret højt.

Danmark

I Danmark er følgende initiativer til forøgelse af sikkerheden til søs og forebyggelse af forurening af havmiljøet blevet vedtaget eller videreudviklet:

1. Etableringen af en Eksklusiv Økonomisk Zone (Exclusive Economic Zone – EEZ).
2. Udvidelsen af dansk territorialfarvand til 12 sømil.
3. Bekendtgørelse om bunkring i dansk territorialfarvand.
4. Direktiv 93/75/EØS af 1993 om fartøjer, der transporterer farligt eller forurenende gods i bulk eller i pakkeform er blevet gennemført ved bekendtgørelse nr. 258 af 1999. Alle redere, agenter og skibskaptajner skal melde sig til Søværnets Operative Kommando, og denne meldepligt gælder for alle fartøjer, der afsejler fra eller har kurs mod en anden EU havn.
5. Overvågningen af skibstrafikken og håndhævelsen af de på området gældende regler er fra 2000 blevet overført til Forsvarsministeriet. Dette omfatter overvågningen fra luften, bekæmpelsen af olieudslip og indsamling af beviser i forbindelse med retssager og erstatningssøgsmål i forbindelse med olieforurening. Overvågningen fra luften omfatter 500 timers flyvning i Nordsøen og Østersøområdet.
6. Gennemførelse af EU Direktiv 2000/59 om landbaserede modtagefaciliteter.
7. Yderligere intensivering af havnestatskontrollen i de nærmeste år.
8. En bekendtgørelse er blevet vedtaget med henblik på at påføre skibe, der overtræder udledningskriterierne i dansk farvand, administrative bøder. Bøderne ligger på mellem 15.000 og 100.000 kr. eller herover afhængig af den faktiske ulovlige udledning.
9. Danmark er ved at ratificere MARPOL, Annex VI, til ikrafttræden i løbet af 2002.

Tyskland

Tyskland støtter udtrykkeligt en hurtig gennemførelse af indholdet af „ERIK A I pakken“ – sådan som den blev godkendt af alle medlemslandene i Transportrådet i december 2000.

Principielt støtter den tyske regering ligeledes Kommissionens mål med den anden pakke med forholdsregler. Hvad angår retningslinierne for et fælles overvågnings- og informationssystem, er der enighed inden for Det Europæiske Fællesskab. Udvidelsen af ansvaret for skader forårsaget af olieforurening planlægges gennemført som et fælles initiativ over for IOPC fonden.

I Tyskland er følgende initiativer til forøgelse af trafiksikkerheden til søs og beskyttelse mod forurening af havmiljøet blevet vedtaget eller videreudviklet:

1. Ændring af rutesystemet i Tyske Bugt ved en forbedring af krydsningen i trafiksepareringssystemet ud for Wilhelmshaven.
2. Gennemførelse af Anordning om Betingelserne søværts for Sejlroutebekendtgørelsens Gyldighedsområde, som vil foreskrive meldepligt, pligt til at acceptere lods og til at iagttage ruterne som en betingelse for at få lov til at anløbe en havn. Personalet vil blive uddannet i overensstemmelse med internationale standarder.
3. Udviklingen af elektroniske søkort over den tyske kyst og anerkendelsen af ECDIS (Electronic Chart Display and Information System) i stedet for papirkort har også høj prioritet.
4. Indførelse af et maritimt trafiksikkerhedssystem med trafikcentraler ved de vigtigste sejlruiter, som udstyrer skibsfarten med trafikoplysninger og trafikstøtte, og som overvåger trafikken. Hvor det er nødvendigt, regulerer det maritime politi trafikken fra disse centraler.
5. Styrkelse af straffebestemmelserne med større bøder på indtil EUR 50.000, hvis der på et skib forefindes ulovlige rørledningssystemer til og fra olieslamtanken, for at hindre ulovlig udledning af olierester i havet. I 2000 udstedte Den Føderale Maritime og Hydrografiske Styrelse (*Bundesamt für Seeschifffahrt und Hydrographie*) 53 administrative bøder for denne type overtrædelser.

6. Aftale med private selskaber om, at de skal have ekstra helikopterkapacitet, således at de kan reagere hurtigt, hvis der skulle opstå nødstilfælde og ske ulykker til søs.

Herudover udvikles for øjeblikket følgende:

7. Videreudvikling af lodssystemet til søs. For eksempel planlægges det at indføre obligatoriske prøver for skibsførere, der har tilladelse til at sejle uden lods.
8. Etablering af en „Nødkommando“ for at sikre ensartet styring i tilfælde af komplekse skader til søs.
9. Der skal udvikles et nyt koncept med henblik på at opretholde og udstyre en reserve af nødbugserbåde i Nordsøen og Østersøen.
10. Yderligere intensivering af havnestatskontrollen i de nærmeste år.

Der arbejdes konstant for at forbedre alle disse tiltag. Målet vil altid være at nå frem til en afbalanceret løsning, som i størst muligt omfang fører til beskyttelse af miljøet, samtidig med at der også tages højde for skibsfartserhvervets, handlens, industriens og havnenes berettigede interesser.

Holland

Holland støtter en hurtig gennemførelse af initiativerne i „ERIKA I pakken“ – således som den blev vedtaget af alle medlemslandene i Transportrådet i december 2000.

Principielt stiller Holland sig positiv over for Kommissionens forslag til den anden pakke med forholdsregler. Endvidere støtter Holland den fortsatte udvikling inden for rammerne af IMO med henblik på at forbedre eksisterende instrumenter, der sigter mod at formindske og bekæmpe forureningen fra skibe og en effektiv håndhævelse af disse instrumenter. Disse initiativer betragtes som et bidrag til, men ikke som værende begrænset til beskyttelsen af Vadehavsområdet.

I Holland er bl.a. følgende forholdsregler med henblik på at forøge trafiksikkerheden og beskyttelsen mod havforurening blevet vedtaget, under videre udvikling eller anset for ønskværdige:

1. Implementeringen af EU Direktiv 2000/59 om landbaserede modtagefaciliteter.
2. I Holland er der lodspligt i havne for skibe, der er længere end 60 m, og for alle skibe, der transporterer olie, gas eller kemikalier. Der forefindes dybvandslodning, hvis anvendelse er frivillig, for skibe, af hvilke det kræves, at de benytter den obligatoriske Nord Hinder-Tyske Bugt rute for tankskibe.
3. Der forefindes Vessel Traffic Services (VTS) i den hollandske del af Vadehavsområdet. En central meldecentral har ansvaret for koordineringen af de relevante skibsfartsmyndigheder i forbindelse med alle hændelser i Vadehavsområdet i nært samarbejde med den nationale kystvagtcentral i Ijmuiden.
4. Der vil i løbet af de næste 3 år foregå en betydelig udvidelse af det personale, der står til rådighed for havnestatsinspektion, med henblik på at opfylde kravene i det ændrede PSC Direktiv (havnestatskontrol-direktivet) som en del af „ERIKA I pakken“. Havnestatskontrollen vil blive yderligere intensiveret i de nærmeste år.
5. Holland har til hensigt at ratificere MARPOL, Annex VI, og AFS-Konventionen (anti-begroningsmiddel / organotin-baseret bundmaling) i løbet af 2002.
6. Holland har til hensigt at implementere ændringerne til MARPOL, Annex I, regel 13G om en fremskyndet udfasning af enkeltskrogede tankskibe i løbet af 2002.

BILAG 4

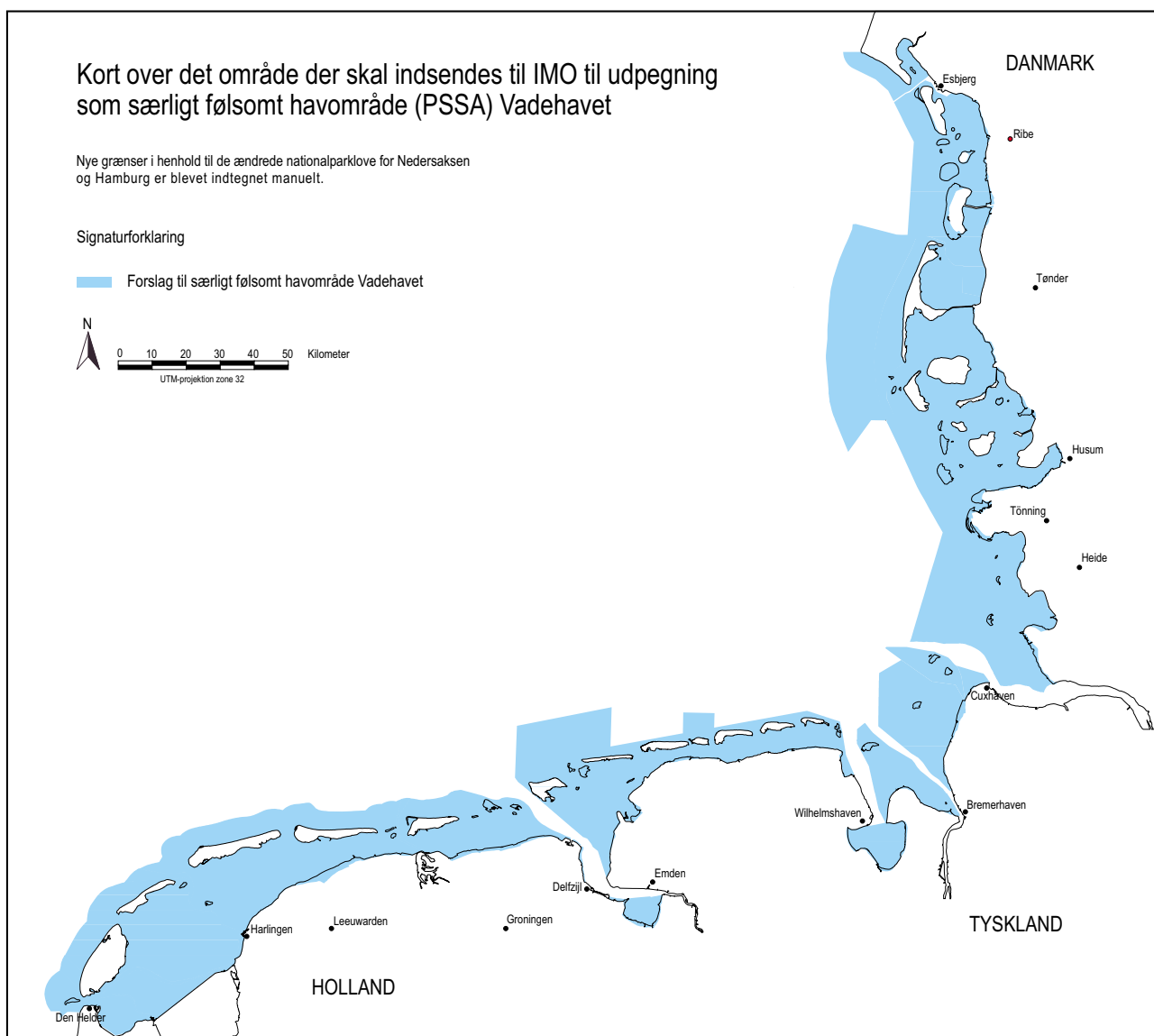
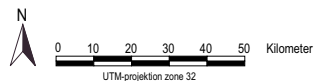
Kort over det område der skal indsendes til
IMO til udpegning som Særligt Følsomt
Havområde (PSSA) Vadehavet

Kort over det område der skal indsendes til IMO til udpegning som særligt følsomt havområde (PSSA) Vadehavet

Nye grænser i henhold til de ændrede nationalparklove for Nedersaksen og Hamburg er blevet indtegnet manuelt.

Signaturforklaring

 Forslag til særligt følsomt havområde Vadehavet

BILAG 5

Udtalelse til den 5. Internationale Konference om Nordsøens Beskyttelse

Bergen, Norge, 20.-21. marts 2002

De ansvarlige ministre for beskyttelsen af Vadehavsområdet – den danske miljø- og energiminister, den tyske forbundsminister for miljø, naturbeskyttelse og reaktorsikkerhed og den hollandske minister for landbrug, naturforvaltning og fiskeri – mødtes den 31. oktober 2001 i Esbjerg til Den 9. Trilaterale Regeringskonference om Vadehavets Beskyttelse (Esbjerg II-konferencen).

De,

Erindrer sig

de specifikke referencer fra de foregående nordsøkonferencer om Vadehavet som et område med stor betydning for Nordsøens økosystem som helhed, og dermed som et område med behov for særlig beskyttelse, samt referencerne om at give høj prioritet til foranstaltninger der efter al sandsynlighed vil have særlig betydning for Vadehavet;

Understreger

de mange indbyrdes miljømæssige forbindelser mellem Vadehavet og den åbne Nordsø samt behovet for fortsat at tilstræbe integrerede politikker med henblik på at sikre beskyttelse af miljøet og naturen samt en bæredygtig udvikling i Nordsøområdet.

I. Beskyttelse af arter og levesteder

Bifalder

de fremskridt der er sket i udviklingen af et internationalt forum til beskyttelse af arter og levesteder i kystområderne og i de åbne havområder, i særdeleshed hvad angår udviklingen af kriterier for udvælgelse af truede arter og levesteder, udpegning og forvaltning af beskyttede havområder, udarbejdelse af et udkast til økologiske kvalitetsmål, reform af EU's fælles fiskeripolitik samt FAOs standard for ansvarsfuldt fiskeri.

Henleder opmærksomheden på

at størstedelen af Vadehavsområdet er Natura 2000-område og at det derved udgør Europas mest omfattende Natura 2000-havområde;

deres positive erfaringer med fælles trilaterale økologiske mål som udgangspunkt for udviklingen af en forvaltningsplan;

oprettelsen af referenceområder i Vadehavet hvor der ikke sker menneskelig udnyttelse;

oprettelsen af et beskyttelsesområde for marsvinet i de tyske kystfarvande;

at de har behandlet emnet industrifiskeri;

Udtrykker bekymring

over den fortsatte dårlige status for et betragteligt antal målarter, ikke-målarter, bundlevende arter og levesteder samt visse havpattedyr såvel i Vadehavet som i Nordsøen, i særdeleshed i forhold til høj intensitet i fiskeriet;

angående den fortsatte indførelse af ikke-hjemmehørende arter til Nordsøen, herunder Vadehavet, primært via udledning af ballastvand fra skibe;

om de mulige konsekvenser, som store infrastrukturelle udviklinger i Nordsøen kan have for Vadehavets økosystem;

Opfordrer ministrene med ansvar for Nordsøen

til at vedtage og gennemføre økologiske kvalitetsmål som grundlag for bevarelse og beskyttelse af Nordsøens arter og levesteder;

til at beskæftige sig med problemerne med bifangster, udsmid af fisk og for høje fangstniveauer inden for en række nuværende fiskerimetoder, samt til at udvikle forslag til et mere bæredygtigt fiskeri, herunder industrifiskeriet;

til at fortsætte indsatsen for at etablere et økologisk netværk af beskyttede havområder der dækker samtlige repræsentative naturtyper i Nordsøen;

til, i anledning af nedgangen i bestanden af marsvin, at forstærke den internationale indsats for at forbedre denne arts status ved at indføre en bæredygtig fiskeripolitik der sigter mod at nedbringe bifangsterne. Denne fiskeripolitik skal udarbejdes på grundlag af en "økologisk indfaldsvinkel";

til at bidrage til at forbedre gennemførelsen af EF's habitatdirektiv og fuglebeskyttelsesdirektiv, f.eks. vedrørende sandbanker og rev;

til at beskæftige sig med problemstillingen om indførelsen af fremmede arter til Nordsøen, herunder også til Vadehavet.

II. Forebyggelse af forurening med farlige stoffer og næringsstoffer

Erindrer sig

de udtalelser der er blevet fremført på tidligere Nordsøkonferencer, om at gennemføre foranstaltninger til at nedbringe og forhindre forurening af Vadehavet, vil blive prioriteret højt;

Bifalder

nedbringelsen af tilførsler til og koncentrationer i Vadehavet og Nordsøen af flere miljøfarlige stoffer og næringsstoffer som det er sket i løbet af det seneste årti som resultat af en vellykket gennemførelse af nationale og internationale aftaler, og som det er dokumenteret i kvalitetsstatusrapporter for Vadehavet og Nordsøen;

Udtrykker bekymring

over de fortsat høje kvælstoftilførsler til Vadehavet

over de relativt høje pesticidniveauer der observeres i Vadehavet således som det dokumenteres i kvalitetsstatusrapporten for Vadehavet;

Udtrykker deres hensigt

om at fortsætte med at arbejde hen imod at opnå de mål der er fastsat inden for OSPAR-COM og Nordsøkonferencerne, samt om fuldt ud at gennemføre de krav der er fastlagt i EU's nitratdirektiv og spildevandsdirektiv i særdeleshed hvad angår kvælstofforbindelser;

om at fortsætte med at gennemføre politikker for at nedbringe koncentrationen af naturligt forekommende forurenende stoffer;

Opfordrer ministrene med ansvar for Nordsøen

til at skærpe indsatsen for at nedbringe anvendelsen af pesticider og andre miljøfremmede forbindelser samt til, som et første skridt, at gennemføre programmer og foranstaltninger med henblik på at nå 2020-målet (Esbjerg-erklæringens § 17) for samtlige kemikalier der allerede er prioriteret til højeste indsats.

III. Forebyggelse af forurening fra skibe

Bifalder

udpegningen af Nordsøen som et særligt område under MARPOL-aftalens Bilag I;

de obligatoriske skibsfartsruter for visse tankskibe nord for det tysk-hollandske Vadehav;

IMOs beslutning om at udfase anvendelsen af TBT-holdige bundmalinger for alle skibe inden 2003;

IMOs beslutning, initieret af EU, om at udfase tankskibe med enkeltskrog med ikrafttrædelse i 2002;

Udtrykker bekymring

over en række skibsuplykker, herunder ulykkerne med MS Pallas og MS Erika;

Henleder opmærksomheden på

deres beslutning om at indstille et særligt følsomt havområde ("Particularly Sensitive Sea Area – PSSA") i Vadehavet over for IMO;

Opfordrer ministrene med ansvar for Nordsøen

til aktivt at støtte denne indstilling i de relevante IMO-fora.

IV. Konsekvenser af havvindmøller

Bifalder

vindenergiens positive bidrag til at nedbringe udledningerne af drivhusgasser;

Henleder opmærksomheden på

den hastige udvikling der sker med hensyn til planlægning og konstruktion af havvindmøller;

manglen på viden om den påvirkning som havvindmøller har på havpattedyr, havfugle, fisk og bundfauna;

Inviterer ministrene med ansvar for Nordsøen

til at udveksle informationer samt til at udarbejde retningslinier og principper for etablering af havvindmølleparker. Der skal i dette arbejde blandt andet tages hensyn til beskyttelse af arter og levesteder samt den tætte skibsfart i området. Arbejdet skal ske med henblik på at udvikle en samordnet holdning der omfatter hele Nordsøen for udviklingen af vindenergiproduktion til havs.

V. Kystsikring og havspejlsstigning

Udtrykker bekymring

i forbindelse med de konsekvenser som en eventuel havspejlsstigning og stigning i stormenes hyppighed kan have for typiske træk ved Vadehavets økosystem;

Henleder opmærksomheden på

deres positive erfaringer med integreringen af politikker om kystsikring og naturbeskyttelse;

Opfordrer ministrene med ansvar for Nordsøen

til at påbegynde udvikling af strategier for en integrering af kystsikring og naturbeskyttelse med henblik på at imødegå de forventede ændringer i havspejlsniveau og stormmønstre.

Bilag 6

Kommissorium for Det Trilaterale Vadehavsforum

1. Baggrund

Vadehavsplanen omfatter de tre landes fælles visioner, politikker, foranstaltninger, projekter og handlinger. Planen udgør rammen for den overordnede forvaltning af Vadehavet og vil blive revideret med jævne mellemrum. Den er et udtryk for de ideer de tre lande har om den fremtidige samordnede og integrerede forvaltning af Vadehavsområdet, samt om de projekter og handlinger der skal gennemføres for at virkeliggøre målene og den fælles vision i Vadehavsplanen.

Beboere og andre involverede parter i Vadehavsregionen har givet udtryk for ønsket om at have større indflydelse på planlægningen og forvaltningen af den trilaterale politik samt på de trilaterale projekter og handlinger for på en bæredygtig måde at sikre den økonomiske udvikling og livskvaliteten.

2. Formål

Der vil blive oprettet et uafhængigt, trilateralt Vadehavsforum frem til Den 10. Trilaterale Regeringskonference om Vadehavets Beskyttelse. Dette forum vil fungere som platform for udveksling af synspunkter med det formål at styrke ideen om naturbeskyttelse og bæredygtig udvikling af Vadehavsområdet. Forumet vil, som det fremgår af den fælles vision, arbejde på grundlag af tanken om fælles ansvar og til langsigtet fordel for alle, der bor og arbejder i Vadehavsområdet. Dette vil ske for at sikre en bedre samordning af målene samt hensigterne om økonomisk og samfundsmæssig udvikling. Arbejdet vil blandt andet omfatte fiskeri, landbrug, kystsikring, turisme, industri, boligbyggeri, forvaltning af skibsfartsruter samt havneudvikling.

3. Opgaver

Det Trilaterale Vadehavsforum vil, i overensstemmelse med ministererklæringens § 99, udarbejde forslag til scenarier for en bæredygtig udvikling samt strategier for gennemførelsen heraf. De skal forelægges på Den 10. Trilaterale Regeringskonference om Vadehavets Beskyttelse som et bidrag til den videre udvikling og eventuelle ændringer af den trilaterale politik og forvaltning samt Vadehavsplanens trilaterale projekter.

Ved udviklingen af disse scenarier er det blandt andet nødvendigt at behandle følgende hovedemner:

1. Evaluering af de nuværende anvendelser (herunder også ikke-erhvervs-mæssige anvendelser i mindre omfang) i relation til bæredygtighed i forhold til nuværende og fremtidige beskyttelses- og udviklingsmål.
2. Kortlægning af de væsentligste konflikter mellem anvendelsen og den nuværende og forventede tilstand for Vadehavets økosystem.
3. En oversigt over de langsigtede perspektiver for den økonomiske, sociale og miljø-mæssige udvikling.
4. En oversigt over de forvaltningsmæssige forslag der er bedst tilpasset de langsigtede perspektiver.

På grundlag af ovennævnte vurderinger bør der udarbejdes forslag til fælles indstillinger. Hvor dette ikke er muligt bør der udvikles alternative scenarier.

Scenarierne bør, inden for forskellige tidsrammer, indeholde konkrete skridt og overvejelser for de forskellige aktiviteter, forvaltningsmæssige redskaber og tilgange samt om gennemførelse og prioritering.

4. Deltagere

Forumet vil bestå af repræsentanter for regionale og lokale myndigheder og interesseorganisationer samt eksperter. Repræsentanter for landenes regeringer vil deltage som rådgivere/observatører.

5. Organisatorisk Støtte

Forumet vil blive understøttet af Det fælles Vadehavssekretariat (CWSS) i samarbejde med Det Inter-regionale Vadehavssamarbejde (IRWC) under forudsætning af at der kan skaffes ekstern finansiering hvor dette er nødvendigt.

6. Forberedelsesudvalg

Den trilaterale arbejdsgruppe vil – i tæt samarbejde med de trilaterale NGOer der er observatører i arbejdsgruppen – umiddelbart efter konferencen nedsætte et forberedelsesudvalg der skal have til opgave at udarbejde grundlaget for forumet.

Dette forberedelsesudvalg vil bestå af IRWC samt et tilsvarende antal repræsentanter for regeringerne og NGOerne. Det vil blive bistået i sit arbejde af CWSS.

Forberedelsesudvalget skal:

- søge at tilvejebringe det personale og de øvrige ressourcer der er nødvendige for forumet. Udvalget skal i denne sammenhæng bestræbe sig på at benytte muligheder for ekstern finansiering;
- udvikle en procedure for nomineringen af forumets medlemmer;
- udarbejde et udkast til vedtægter for forumet og foretage udviklingsarbejde i andre organisatoriske sammenhænge efter behov.

Forberedelsesudvalget vil aflægge rapport til TWG/SO inden april 2002.

7. Formandskab

Formanden for forberedelsesudvalget og Det Trilaterale Vadehavsforum er E. Nijpels, Commissaris van de Koningin, Pronvinsje Fryslan, Holland (Amtmand for provinsen Frisland i Holland).

8. Tidsplan

Forumet vil begynde sit arbejde så hurtigt som muligt efter afslutningen af det indledende arbejde (april 2002), og vil fuldføre det ved at fremlægge sine endelige anbefalinger ét år før afholdelsen af Den 10. Trilaterale Regeringskonference om Vadehavets Beskyttelse, dvs. senest ved udgangen af 2004.

REDEGØRELSE MED FORSLAG OG ANBEFALINGER

(Policy Assessment Report)

Resumé

9. Trilaterale Regeringskonference om Vadehavets Beskyttelse

Esbjerg, 31. oktober 2001

Indledning

I Redegørelse med Forslag og Anbefalinger (RFA) beskrives fremskridt og mangler i gennemførelsen af Stade-deklarationen og Vadehavsplanen, som begge blev vedtaget på den 8. Trilaterale Regeringskonference om Vadehavet, Stade 1997. RFA bygger på en analyse af "Den Fælles Statusrapport (The Joint Progress Report)" og Statusrapport om Vadehavets miljøtilstand ("The 1999 Quality Status Report"), samt supplerende oplysninger om tilstanden i Vadehavets økosystem.

I. Gennemførelse af Stade-deklarationen

Alle lande har informeret lokale og regionale myndigheder samt interessegrupper og borgere om Vadehavsplanen (WSP). Siden Stade 1997 er disse grupper blevet inddraget i adskillige diskussioner om gennemførelsen af og ændringer i planen. Afsnit II nedenfor indeholder en detaljeret gennemgang af Vadehavsplanens gennemførelse.

Siden Stade-konferencen i 1997 er yderligere områder blevet nomineret som internationale naturbeskyttelsesområder inden for rammerne af EF's habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiver.

Langt størstedelen af parametergrupperne fra den fælles del i Det Trilaterale Overvågningsprogram (TMAP) er blevet gennemført, men der er stadig mangler i enkelte af parametergrupperne, som ikke kunne udføres i et eller to lande af midlertidige økonomiske årsager. Etablering af det tilhørende TMAP-databehandlingsystem er for alle parametergruppers vedkommende forsinket. Til trods herfor er størstedelen af databehandlingen løst på tilfredsstillende vis og klar til brug.

På basis af en nyudarbejdet omfattende oversigt over skibsfartsreglerne i Vadehavet og det tilgrænsende havområde er der gennemført et studie af muligheden for et forslag til IMO om at udpege Vadehavet og nærområdet som et Særligt Følsomt Havområde (PSSA).

Samarbejdet med det engelske Wash område og Guinea Bissau er fortsat i perioden 1997-2001. Der er endvidere blevet udarbejdet en international handlingsplan for mørkebuget knortegås.

En trilateral arbejdsgruppe med repræsentanter fra både forsknings- og forvaltningsområdet (TSEGplus) har udarbejdet et forslag til en revideret sælforvaltningsplan. Gruppen har tillige udarbejdet en rapport om bestandene af spættet sæl og gråsæl.

Med hensyn til samarbejdet inden for området information og offentlighedens deltagelse, blev der afholdt en "Trilateral Workshop om Offentlighedens Deltagelse i Vadehavsregionen" i 1999 i Nieuweschans, Holland. På workshoppen blev flere aspekter af offentlighedens deltagelse, oplysning og formidling diskuteret.

Det EU-støttede projekt "Udarbejdelse og Gennemførelse af en bæredygtig Turismepolitik for Vadehavsregionen" blev gennemført i perioden 1997-2000. Projektforløbet viste, at det er af afgørende betydning, at der udvikles en turistindustri i Vadehavsregionen baseret på principperne om bæredygtighed, integration og nærhed, og at gennemførelse af en Integreret Kystzoneforvaltning i hele regionen er af væsentlig betydning.

II. Gennemførelse af Vadehavsplanen

Indledning

Vadehavsplanen indeholder alle trilaterale aftaler som sigter på at gennemføre de trilaterale Mål, og en række projekter som støtter strategien og forvaltningen. Både foranstaltninger og projekter er udformet i overensstemmelse med Mål-kategorierne. Analysen nedenfor af fremskridt og mangler i gennemførelsen af Vadehavsplanens Mål er opstillet på samme måde.

Landskab og kultur

De aktuelle instrumenter til beskyttelse og bevaring af kulturhistoriske værdier og naturværdier i Vadehavsområdet skulle være tilstrækkelige til at implementere strategien i området. Lancewad projektet (1998-2001) redegør for de enestående kulturhistoriske værdier og naturværdier der er i Vadehavsområdet. Der var enighed om at der skal tages stilling til anbefalingerne fra Lancewad projektet med henblik på et fortsat arbejde.

Vand og sediment

De nationale strategier til reduktion af tilførslen af næringsstoffer og farlige stoffer er i tråd med strategierne for Nordsø-konferencerne, OSPAR og EU. Strategierne har for mange stoffer ført til væsentlige reduktioner i niveauerne målt i Vadehavet.

Da der stadig er problemer skal strategierne fortsat følges op så tilførsler fra alle kilder reduceres yderligere i fremtiden og opnåelsen af Målene fremmes yderligere. Der bør i denne sammenhæng lægges særlig vægt på den harmoniserede implementering af EU's vandrammedirektiv og OSPAR-strategien til bekæmpelse af eutrofiering.

Med hensyn til kvælstof er ikke kun nitrat- og spildevandsdirektiver vigtige, men også strategier til at nedbringe kvælstofbidraget fra atmosfæren. Det sidstnævnte problem blev fremhævet i projektet 'Wadden Sea specific eutrophication Criteria' (WSP Projekt 2.2.1).

Ifølge dette projekt skal hele Vadehavet betragtes som et eutrofierings-problemområde. Resultaterne fra projektet vil indgå i de relevante OSPAR-grupper og/eller blive taget op til nærmere overvejelse af TWG. De vigtigste resultater vil blive inkluderet i erklæringen til den 5. Nordsø-konference.

I flere undersøgelser er der blevet fundet relativt høje koncentrationer af pesticider. Dette bør rapporteres til den kommende Nordsø-konference som et grundlag for at kræve yderligere reduktioner.

Strandenge

Alle strandenge i Vadehavsområdet er beskyttet af nationale naturfredningslove. Det generelle formål er i alle tre lande at begrænse de menneskelige påvirkninger i strandengene. Gennem de sidste 10 år er man kommet langt i arbejdet med at forbedre de naturlige forhold i strandengene ved at mindske eller gradvist afskaffe græsning og kunstig afvanding.

Retningslinier for forvaltning og målsætninger for strandengene er blevet defineret for de tyske nationalparker og det hollandske landsplandirektivområde. I Danmark er amtsrådene begyndt at undersøge forholdene i strandengene. Dette arbejde stilles der også krav om inden for habitatdirektivets ramme.

Inden for Det Trilaterale Overvågningsprogram's rammer for fælles kriterier for afvanding og græsning er to vigtige parametre for strandengenes naturlige forhold ved at blive defineret som angivet i Vadehavspanens §§ 3.2.2 og 3.2.3. På basis af disse fælles kriterier kan der så udføres en undersøgelse af den aktuelle situation i strandengene. Kriterierne kan også anvendes som udgangspunkt for en mere præcis definition af begrebet 'naturlig'.

Tidevandsområder

Vores viden om de hydrologiske og geomorfologiske processer og deres indbyrdes påvirkninger, muslingebankernes og havgræsengenes rolle i disse processer, og den mulige indflydelse fra sand- og skalleindvinding samt muslingefiskeri er endnu mangelfuld.

Menneskelige indgreb, især faste kystanlæg, men også fiskeri, råstofindvinding, oprensning og uddybning samt indvinding af naturgas, kan have forringet Vadehavssystemets evne til at kompensere for havspejlsstigninger. Derudover er der muligvis sket en forværing af bundfældningsforholdene for finkornet sediment. Målet om et øget areal og en mere naturlig udvikling af muslingebanker, ålegræsenge og Sabellaria-rev er ikke opnået. Antallet og størrelsen af stabile blåmuslingebanker og havgræsenge er stadig relativt lille skønt arealet af stabile muslingebanker er forøget i de seneste år.

Mekanisk hjertemuslingefiskeri er forbudt i den tyske del af beskyttelsesområdet. Uden for beskyttelsesområdet fiskes der ikke efter hjertemuslinger. I Danmark er det tilladt at fiske hjertemuslinger i tre mindre områder i Grådyb. I Holland er hjertemuslingefiskeri ikke tilladt i permanent lukkede områder svarende til 26 % af vaderne, og derudover i områder som er bedst egnede til udvikling af stabile muslingebanker (yderligere 5% af vaderne). Ikke-mekanisk hjertemuslingefiskeri (håndopgravning) er tilladt i Danmark og Holland, men forbudt i Tyskland.

I alle tre lande er der et permanent forbud mod fangst af blåmuslinger i store dele af Tidevandsområderne, men der er væsentlige forskelle mellem de tre lande. Generelt bør

forvaltningen af blåmuslingefiskeriet sammenlignes mht. at beskytte *Zostera*, *Sabellaria*, samt blåmuslingebanker og hjertemuslingeområder. Især bør de nationale kriterier for at tillade blåmuslingefiskeri på vaderne evalueres.

Rejefiskeriets påvirkning af bundfaunaen er endnu ikke blevet undersøgt, da der ikke er blevet afsat EU-midler til et trilateralt projektforslag.

En trilateral arbejdsgruppe bestående af eksperter i kystbeskyttelse og naturbeskyttelse har gennemgået og vurderet de mulige effekter af havspejlsstigningen. Arbejdsgruppen konkluderede at Vadehavssystemet har en høj tilpasningsevne til ændringer. Men hvis havspejlsstigningen overstiger middelniveauet på 25 cm/50 år og stormintensiteten forøges vil der sandsynligvis være et niveau hvor systemets tilpasningsevne ikke kan følge med, så der udover dette niveau må forventes markante ændringer. Der vil være tale om ændringer i morfologien som igen medfører ændringer i de biologiske forhold. Den mest markante ændring vil være en reduktion af tidevandsfladerne. En konsekvens heraf kan være at Vadehavets tidevandsbassiner vil ændres til tidevandslaguner. Det anbefales derfor så snart som muligt at indlede eller fortsætte udviklingen af langsigtede sammenfattende strategier for kystbeskyttelse, naturbeskyttelse og økonomisk udvikling i kystområdet, for at kunne imødegå følger af en forøget havspejlsstigning og stormintensitet.

Som supplement eller som alternativ til traditionel kystbeskyttelse anbefales det at gennemgå mulige løsninger for "bedste miljømæssige praksis" for kystbeskyttelse.

Der bør endvidere udarbejdes et detaljeret sedimentbudget for Vadehavet, der omfatter alle naturlige og menneskeskabte strømme af sediment og andre materialer (sand, mudder og skaller) samt undersøges, hvilke faktorer der påvirker transportprocesserne. Det anbefales også at indlede en undersøgelse af sammenhængen mellem geomorfologiske og biologiske ændringer.

I 1999 blev et referenceområde uden ressourceudnyttelse udpeget i det slesvig-holstenske Vadehav som supplement til det danske referenceområde, som blev udpeget i 1982, og det hamburgske referenceområde, der blev udpeget i 1990.

Strande og klitter

Klitternes tilstand i Vadehavsområdet har været, og er stadig, præget af traditionelle kystsikringsforanstaltninger, enten ved direkte (plantning af marehalm) eller indirekte (sanddiger, høfder osv.) bevaring af områdetyper. Dette har resulteret i en relativt høj procentdel af mellemformer af klitter, mens de unge og ældste klitformer er underrepræsenteret.

Alle klitter er underlagt overordnet beskyttelse i alle tre lande. Derudover er langt størstedelen af klitterne beskyttet som naturreservater eller nationalparker, og er udpeget i henhold til EF-fugle og habitatdirektiverne.

De nuværende trilaterale strategier er generelt rettet mod gennemførelse af Målene for strande og klitter. En foreløbig gennemgang viser at ca. 40 % af kyststrækningerne med sandstrande ikke har kystbeskyttelsesplanlægning. Generelt kan det fastslås at i disse områder er en dynamisk klit udvikling mulig. På grundlag af de nuværende politikker for kystsikring blev det også klart, at der hverken kan eller vil blive udpeget nye arealer til dynamisk klit udvikling. Det kunne endvidere konkluderes, at der ikke eksisterer fælles kriterier for dynamiske klitter, og at sådanne kriterier ville være en forudsætning for en undersøgelse af klitternes tilstand i Vadehavsområdet.

Flod- og åmundinger

Der er kun seks flodudløb tilbage i Vadehavsområdet (Emsen, Weser, Elben, Eider, Godel og Varde Å). I konsekvens heraf er der stort set ingen naturlige overgange mellem fersk- og saltvand i Vadehavsområdet. Udløbene fra Varde Å og Godel har bevaret deres oprindelige naturlige præg. Udløbene fra Ems, Weser, Elben og deres bifloder er alle ændret ganske betragteligt pga. diger og uddybninger. Den menneskelige påvirkning på disse udløb øges fortsat pga. den aktuelle uddybning af Elben og Weser, samt opførelsen af en stormflodsbarriere i Ems.

Det har ikke været muligt at lave en fælles rapport om aktuelle opgørelser og resultaterne heraf til identificering af værdifulde områder, herunder flodbredder og den lovmæs-

sige og/eller administrative beskyttelse af værdifulde områder i udløbene, fordi alle nationale undersøgelser ikke er afsluttet på nuværende tidspunkt. Emnet vil fortsat blive diskuteret på trilateralt niveau.

Offshore-områder

Beskyttelsesstatus for offshore området er blevet forbedret ved en udvidelse af store dele af beskyttelsesområdet på op til 3 sømil (Danmark, Slesvig-Holsten, Hamborg, og dele af Nedersaksen) og gennemførelsen af fugle- og habitatdirektivet. På grund af de mange indbyrdes påvirkninger mellem det åbne hav og Tidevandsområdet bør forvaltning og beskyttelse af de to områder afstemmes. Forvaltningen og beskyttelsen af de indbyrdes påvirkninger mellem offshore-området og Nordsøområdet uden for bør også forbedres.

Kystsikringsaktiviteter såsom sandfodring er i alle lande baseret på en integreret indsats for fastlandskysten, øerne og det åbne hav. I dag er det den trilaterale strategi kun at indvinde sand uden for Vadehavsområdet og kun at godkende undtagelser for lokale kystsikringsforanstaltninger, hvis dette sker i overensstemmelse med den mest miljørigtige metode.

Det vil være nyttigt at gå mere i detaljer med emnet sandindvinding. Det synes derfor at være ønskeligt, at der udarbejdes en oversigt over metoder for sandindvinding, både inden for og uden for beskyttelsesområdet (m.h.t. procedurer, mængde, kilder, osv.). En sådan oversigt bør udarbejdes som led i det studie af sedimentbudgettet som er foreslået under Tidevandsområdet.

Landbrugsområder

I alle tre lande ydes der støtte til et bæredygtigt landbrug, der fremmer naturbevaring, bevaring af typiske landskabselementer og beskyttelse af kulturarven. Økonomisk støtte kommer f.eks. gennem EU Agenda 2000-rammen og særlige nationale programmer. Der er udarbejdet en rapport som indeholder baggrundsinformationer om bæredygtigt landbrug i Vadehavsregionen og mulighederne for at kombinere landbrug og naturforvaltning. Rapporten konkluderer, at landbruget med indførelse af bondegårdsferie og naturforvaltning allerede har tilpasset sig de specifikke forhold på øerne. På fastlandet vil bæredygtigt landbrug, der også tager sigte på at øge naturværdier, højst sandsynligt kun være muligt i udvalgte områder.

Fugle

Bestanden af mange fuglearter i Vadehavet er vokset i de sidste årtier, og kun få bestande er blevet mindre. Den primære årsag til det voksende antal ynglende fugle er bedre beskyttelse i ynglesæsonen, en betydelig begrænsning af ægindsamling og reducerede niveauer af forurenende stoffer. Bestandene af hvidbrystet præstekrave og dværgterner er blevet mindre, hvilket skyldes mangel på uforstyrrede ynglepladser på strande og i unge klitområder.

I alle tre lande er der indført foranstaltninger til at forbedre forholdene for ynglende fugle, især for særligt truede fuglearter, f.eks. på strandene. De primære yngleområder er blevet registreret som fuglebeskyttelsesområder og er indstillet som habitatområder. For at kunne sikre gunstige fødeforhold for fuglene, bør gennemførelsen af relevante foranstaltninger som fastsat i Vadehavsplanen (restriktioner med hensyn til skaldyrsfiskeri) fortsættes i sær med hensyn til edderfugl, knortegås, strandkade og islandsk ryle.

Med hensyn til forholdene for fældende havfugle på det åbne hav foreslås det at der skal indsamles mere detaljeret information om forholdene som grundlag for beskyttelsesforanstaltninger.

En undersøgelse af skaldyrsbestandene (f. eks. *Spisula*) kunne ikke udføres, fordi Vadehavsplanens Projekt 7.2.2 ikke kunne gennemføres. På grund af det åbne havs betydning for fødevaremængden for fugle, er der brug for bæredygtig forvaltning af skaldyrsbestande for at forebygge en negativ påvirkning af fuglebestandene. Det foreslås at andre muligheder for at finansiere en sådan undersøgelse afprøves.

Havpattedyr

Bestanden af spættet sæl er meget større i dag end den var før epidemien i 1988. Bestanden kan anses for at være levedygtig.

Gråsælbestanden i Vadehavet er relativt lille. Den registrerede stigning skyldes også immigration fra et område uden for Vadehavsområdet. Der er ikke tilstrækkelig viden til at vurdere hvorvidt bestanden er levedygtig. I Slesvig-Holsten er et midlertidigt gråsæl-reservat blevet udpeget i samarbejde med de lokale myndigheder og NGO'er. I Holland er visse områder blevet lukket helt af (permanent og midlertidigt, bestande tælles op årligt) for at forhindre at gråsælungerne forstyrres for meget.

Marsvinets yngle- og plejeområder i Vadehavet og de omkringliggende områder er beskyttet ved udpegningen af havområdet ud for øerne Sylt og Amrum i Slesvig-Holsten som hvalbeskyttelsesområde i 1999. Dertil kommer gennemførelsen af flere foranstaltninger (lovgivning omkring fiskeri med nedgarn og andre aktiviteter samt handlingsplan til at reducere tilfældig bifangst) i danske farvande.

Liste over Bogstavforkortelser

AEWA	Aftale om Beskyttelse af Afrikansk-Eurasiske trækkende Vandfugle
AIS	Automatisk identifikationssystem
ASCOBANS	Aftale om beskyttelse af småhvaler i Østersøen og Nordsøen
CWSS	Det Fælles Vadehavssekretariat
ECE	Forenede Nationers Økonomiske Organisation for Europa
EEZ	Eksklusiv Økonomisk Zone
EIA	Vurdering af Virkning på Miljøet (VVM)
FAO	Forenede Nationers Organisation for Fødevarer og Landbrug
GMDSS-A1	Globalt nød- og sikkerhedssystem for Søfart. A1: indenfor rækkevidde af VHF-kyststation
IMO	Forenede Nationers Internationale Søfartsorganisation
IRWC	Det Interregionale Vadehavssamarbejde
MARPOL 73/78	International konvention om forebyggelse af forurening fra skibe
LANCEWAD	Landskab og Kulturarv i Vadehavsregionen
NGO	Interesseorganisation
PSSA	Særligt følsomt havområde
QSR	Statusrapport om Vadehavets Miljøtilstand
SD	Stade-deklaration
SO	Ledende medarbejder
TMAP / G	Det Trilaterale Overvågningsprogram / Den Trilaterale Overvågningsgruppe
TSEG	Den Trilaterale Gruppe af Sælekspertes
TSS	Trafiksepareringssystem
TWG	Trilateral Arbejdsgruppe
UN	Forenede Nationer
UNESCO	Forenede Nationers Organisation for Undervisning, Videnskab og Kultur
WSP	Den trilaterale Vadehavsplan
WWF	Verdensnaturfonden

